

Метла

лист Техничке школе „РАДОЈЕ ЉУБИЧИЋ“ Ужице

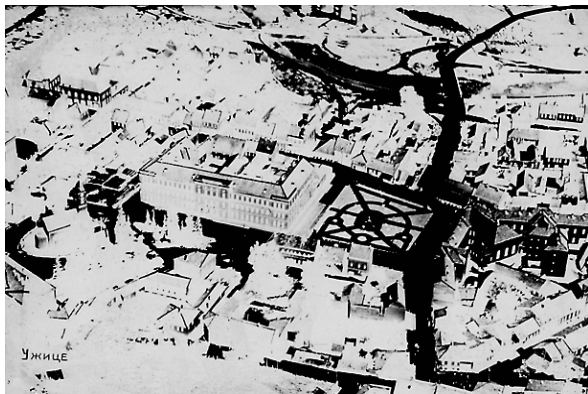
ГОДИНА XII

БРОЈ 13-14

ЈАНУАР 2005. год.

УЖИЦЕ НЕКАД И САД

Још у римско доба Келти су ову варош назвали Капедунум. Под именом Ужице први пут се помиње у 14. веку, када постаје раскрсница трговачким караванима. На овом месту, у сивој тврђави, одлучена је судбина великаша Николе Алтомановића у сукобу са кнезом Лазаром и Твртком.

Доласком Турака, Ужице се брзо исламује и претвара у типичан оријентални град, кога ондашњи путописац Евлија Челебија проглашава за „гласовити шехер Ужице”. Лепоту града поредили су са Цариградом.

Ужички крај биће поприште буна и устанака, неће га мимоићи ни сеобе, а чак и у Милошево време планине око Ужица – Јавор, Голија, Златибор, Тара, Златар, Торник и Шарган, биле су испуњене хајдуцима.

Крајем XIX века Ужице добија свој регулациони план. На месту оног „дрвеног” Ужица које је изгорело, приликом ослобођења од Турака (1862. године), почиње да расте град од тврдых материјала од којих се праве куће у Европи.

Ужичани, познати под именом Ере, јер их везују за Херцеговце, по катрану су добили своје треће име – катранције. Хроничари кажу да је у Ужицу са околином радило 373 занатлија који су упражњавали 47 заната.

Ужичка општина има богату историју школства. Најстарија основна школа помиње се још 1826. године, док је Гимназија основана 1839. године. Први покушаји индустријализације ужичке привреде уследиће одмах по одласку Турака. Оснива се сукнарска фабрика, фабрика коже, а потом акционарско друштво које је финансирало изградњу хидроелектране на реци Ђетињи. Тако је, свега пет година после оне на Нијагари 02.08.1900. године почела са радом прва хидроцентрала на Ђетињи у Ужицу и „сину виђело из ријеке”. Захваљујући томе у Ужицу је 1903. године

прорадила Ткачница која представља први прави индустријски погон у овом месту. Електрична енергија ће не само привреди него и целокупном друштвеном животу дати ново убрзање и нове могућности.

Из стратешких разлога Краљевина Југославија овде отвара фабрику оружја и муниције из које ће касније израсти индустријски комплекс „Први партизан”. Кирицијске караване замениће рабације, који ће и појавом аутомобила и железнице опстати. Пред балканске ратове железничком пругом Ужице је везано за Београд, а први аутомобил стигао је 1918. године. Само 12 година од рађања филма Браће Лимијер, Ужичани су имали прилике да гледају прве спектакле немих филмова.

Прве деценије XX века донеле су много тога што је из основа променило живот ужичке чаршије. Развој нових технологија у индустрији убрзао је промене због којих је једно старо Ужице бесповратно нестало.

Убрзани развој индустрије ова општина доживљава тек после II светског рата. Изградња Ваљаонице бакра започета је 1950. године у Севојну, у коме ће бити створена индустријска зона.

Данас је Ужице модеран град са значајним институцијама културе, као што су Народна библиотека, Народно позориште, Народни музеј са археолошким, етнографским и историјским одељењима, Историјски архив, Градска галерија. Ужице има више основних и средњих школа (Економска, Техничка школа „Р. Љубичић”, Техничка школа „Р. Марић”, Гимназија, Медицинска, Уметничка и Музичка школа), Вишу техничку школу, Учитељски факултет. У граду ради 36 разних спортских клубова и неколико информативних кућа. Окосницу привредног развоја представља индустрија у оквиру које су најразвијеније обојена металургија, метална и текстилна индустрија.

Историјска секција

ТЕХНИЧКА ШКОЛА „РАДОЈЕ ЉУБИЧИЋ” УЖИЦЕ

Техничка школа „Радоје Љубичић” у Ужицу наставља традицију

средње стручне школе, основане још 1919. године као занатске школе. У својој прошлости претрпела је бројне промене реформама школског система, да би 1991. године била конституисана као школа која образује кадрове у оквиру саобраћајне, текстилно-кожарске и грађевинске струке. Одлуком Окружног суда у Ужицу од 02. октобра 1991. године Школа добија данашњи назив и рад наставља у новој згради, која је првобитно била пројектована за потребе Машинског факултета. Зграда је била прилично запуштена и неприлагођена учионичкој настави. Уз велико ангажовање свих запослених и неколико градских фирми, родитеља и ученика, зграда је потпуно преуређена. Опремљени су кабинети, радионице, формиран возни парк за саобраћајну струку... Истовремено је настава потпуно заступљена по нормативима које је тражио Просветни савет Србије.

Школа данас има 20 учионица, 7 радионица, фризерски салон, кабинет за информатику, библиотеку, наставничку канцеларију, канцеларију за директора;

канцеларије за: помоћника директора, секретара, рачуноводство, референта за ученичка питања, психолошко – педагошку службу; просторије за: архиву, смештај техничких уређаја, помоћне раднике...

Школа нема сопствене спортске терене, али има две спортске сале које користи са још две школе, своје двориште, пространи хол у приземљу и школски паркинг простор.

Школске 1990/91. и 1991/92. нису уписивана одељења грађевинске струке и струка је била у процесу гашења. Напором запослених и интересовањем средине за школовањем у овој струци тај процес је прекинут.

Од прошле године наша делатност је проширена за још једно подручје рада, личне услуге.

Учимо да шишамо!

Данас школујемо ученике у областима личних услуга, текстилства, грађевинарства и саобраћаја.

Школа је добила многобројна признања и награде којима се поносимо, али највећи понос је велики број стручњака који је потекао из ове школе, који раде у разним организацијама широм земље. Неки су сада наше колеге и учествују у образовању и васпитању нових генерација.

XV РЕПУБЛИЧКИ СУСРЕТИ ГРАЂЕВИНСКИХ И ГЕОДЕТСКИХ ШКОЛА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Техничка школа „Радоје Љубичић” из Ужица у сарадњи са Министарством просвете и спорта и Заједницом грађевинских и геодетских школа, организовала је и реализовала XV Републичке Сусрете ученика грађевинских и геодетских школа Републике Србије од 14. до 16. маја 2004. године.

Овим сусретима присуствовало је 119 ученика и 102 професора из 24 школе из Србије и једне из Црне Горе, саветници у Министарству просвете и спорта Републике Србије, гости из грађевинских школа из Скопља и Струге, представници КНАУФ-а из Београда и Скопља, као и представници Школе домаћина.

У саставу **Организационог одбора Сусрета** били су:

1. Момир Андесић, професор, председник Заједнице грађевинских и геодетских школа, Грађевинска школа Београд
2. Александра Ђуричић, дипл. грађ. инж. саветник министра за геодезију и грађевинарство у Министарству просвете и спорта, Београд
3. Драган Симић, дипл. грађ. инж. саветник министра за геодезију и грађевинарство у Министарству просвете и спорта, Београд
4. Љиљана Милић, дипл. инж. машинства, директор Техничке школе „Радоје Љубичић”, Ужице

5. Славко Лукић, председник Извршног одбора општине Ужице
6. Драган Јараковић, дипл. еџ. директор АД „Путеви”, Ужице

У саставу **републичке комисије** за реализацију Сусрета били су:

1. Љиљана Милић, дипл. инж. машинства, директор Техничке школе „Радоје Љубичић”, Ужице
2. Ирена Госпавић, дипл. грађ. инж. помоћник директора Техничке школе „Радоје Љубичић”, Ужице
3. Весна Ристић, дипл. инж. арх, председник актива грађевинске струке Техничке школе „Радоје Љубичић”, Ужице

Посебан допринос Сусретима, својим стручним ангажовањем, дали су угледни професори и сарадници Више техничке школе из Ужица, као и АД „Путеви” који су нам омогућили да део практичних дисциплина (декоратери зидних површина и зидари – фасадери) изводимо на њиховом градилишту и уз надзор њихових мајстора.

Р. бр.	НАЗИВ ШКОЛЕ	ГРАД	Р. бр.	НАЗИВ ШКОЛЕ	ГРАД
1.	Грађевинска школа	Београд	14.	Техничка школа „Радоје Љубичић”	Ужице
2.	Грађевинска техничка школа	Београд	15.	Техничка школа	Ваљево
3.	Архитектонска техничка школа	Београд	16.	Техничка школа „Вујо Матић”	Лозница
4.	Геодетска техничка школа	Београд	17.	Техничка школа	Крушевац
5.	Бродарска школа	Београд	18.	Техничка школа	Чачак
6.	Хемијско – технолошка и грађевинска школа	Кикинда	19.	Шумарска школа са домом ученика	Краљево
7.	Електротехничка и грађевинска школа „Никола Тесла”	Зрењанин	20.	Техничка школа	Књажевац
8.	Хемијско – прехрамбена и грађевинска школа	Панчево	21.	Техничка школа „1. октобар”	Власотинце
9.	Политехничка школа	Суботица	22.	Техничка школа са домом ученика „М. Поповић”	Црна Трава
10.	Техничка школа „Јован Вукановић”	Нови Сад	23.	Грађевинско технолошка школа	Пирот
11.	Техничка школа “Никола Тесла”	С. Митровица	24.	Грађевинска техничка школа „Неимар”	Ниш
12.	Прва техничка школа	Крагујевац	25.	Техничка школа „Коста Абрашевић”	Шабац
13.	Електротехничка и грађевинска школа „Никола Тесла”	Јагодина	26.	Грађевинско – геодетска школа	Подгорица

Ученици су се такмичили из следећих теоријских и практичних дисциплина:

ТЕОРИЈСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	ПРАКТИЧНЕ ДИСЦИПЛИНЕ
Нацртна геометрија	Декоратери зидних површина
Статика и отпорност материјала	Керамичари – терацери
Разрада пројекта	Зидар – фасадер
Путеви	_____
Геодетска мерења и рачунања	_____

ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ:

РЕД. БРОЈ	ШКОЛА	ГРАД	ОСВОЈЕНА 1. МЕСТА	ОСВОЈЕНА 2. МЕСТА	ОСВОЈЕНА 3. МЕСТА
1.	Грађевинска школа	Београд	3	1	
2.	Архитектонска техничка школа	Београд	1	1	1
3.	Геодетска техничка школа	Београд	1	1	1
4.	Техничка школа „Радоје Љубичић”	Ужице	1	1	
5.	Техничка школа	Чачак	1		1
6.	Грађевинска техничка школа	Београд	1		
7.	Техничка школа	Ваљево	1		
8.	Техничка школа	Крушевац		2	1
9.	Политехничка школа	Суботица		1	1
10.	Техничка школа „Коста Абрашевић”	Шабац		1	
11.	Техничка школа „1. октобар”	Власотинце		1	
12.	Електротехничка и грађевинска школа „Никола Тесла”	Јагодина			1
13.	Хемијско – технолошка грађевинска школа	Кикинда			1
14.	Техничка школа „Јован Вукановић”	Нови Сад			1
15.	Грађевинска техничка школа „Неимар”	Ниш			1
16.	Грађевинско – геодетска школа	Подгорица			1
17.	Техничка школа са домом ученика „М. Поповић”	Црна трава			
18.	Техничка школа	Књажевац			
19.	Прва техничка школа	Крагујевац			
20.	Шумарска школа са домом ученика	Краљево			
21.	Техничка школа „Вујо Матић”	Лозница			
22.	Хемијско – прехранбена и грађевинска школа	Панчево			
23.	Електротехничка и грађевинска школа	Зрењанин			
24.	Грађевинско технолошка школа	Пирот			

ФОТО - РЕПОРТАЖА СА 15. РЕПУБЛИЧКИХ СУСРЕТА

Са отварања Сусрета:

*Момир Андесић,
председник Заједнице
грађевинских и геодетских
школа Републике Србије и
Љиљана Милић, директор
Техничке школе „Радоје
Љубичић”, домаћин
Сусрета*

Теоријске дисциплине

Декоратери зидних површина

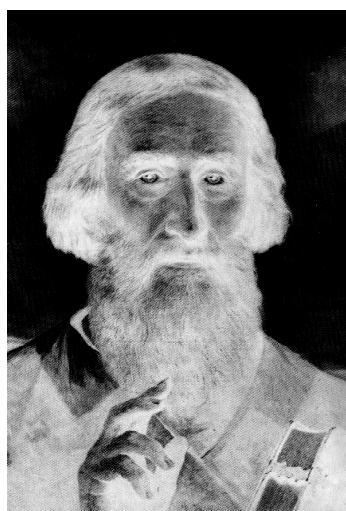

Керамичари

Зидари

Из наше Школе најбоље резултате су постигли: **Богдановић Дубравка**, 1. место из предмета статика и отпорност материјала и **Павловић Зоран**, 2. место из предмета разрада пројеката.

СВЕТИ САВА, АРХИЕПИСКОП СРПСКИ

Син Стефана Немање, великог жупана српског, рођен 1169. године. Као младић жудео за духовним животом, због чега је одбегао у Свету гору где се замонашио и са ретком ревношћу прошао цео подвижнички устав. Немања последује примеру сина, те и сам дође у Свету гору, где се замонаши и умре као монах Симеон. Сава је издејствовао код цара и патријарха независност Српске цркве, и постао први архиепископ српски. Подигао је, заједно са оцем својим, манастир Хиландар, а потом и многе друге манастире, цркве и школе по земљи српској. Путовао је у два маха на поклоњење светињама у Светој земљи. Мирио браћу своју, завађену око власти; мирио Србе са суседима њиховим, и стварајући Српску цркву, стварао је кроз то српску државу и културу. Уносио је мир међу све балканске народе и радио је на добру свих, због чега је и био поштован и вољен од свих Балканаца. Народу српском он је дао хришћанску душу, која није пропала са пропашћу државе српске. Скончао у Трнову у време цара Асена, разболевши се после службе Божје на Богојављење, 1236. године.

Тело Светог Саве беше сахрањено у манастиру Милешеви. У време турске тираније народ српски скупљаше се над моштима свога светитеља, да тражи утехе и лека. Бојећи се, да се из тога места не дигне буна на Турке, Синан-паша београдски нареди да се мошти Савине пренесу у Београд, и ту спале, на Врачару, 27. априла 1594. године. Но са спаљивањем моштију светитељевих обесни паша не спали светитеља, који оста жив пред престолом Божјим на небесима и у срцу свога народа на земљи.

Свети Сава мири браћу

Свети Сава и Свети Симеон

**ПРОГРАМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПРЕКО
ЕВРОПСКЕ АГЕНЦИЈЕ
ЗА РЕКОНСТРУКЦИЈУ
или CARDS ПРОГРАМ
(Community Assistance
for Reconstruction,
Development
and Stabilisation)**

**УСПЕШНА ПРИВРЕДА ПОЧИЊЕ У
ШКОЛАМА**

**110 наставника, изабраних од хиљаду, по двоје из
55 средњих стручних школа широм Србије
обучавају се да постану носиоци промена (у
даљем тексту: НПТ)**

Циљ реформе средњег стручног образовања јесте да пружи потпору подизању капацитета и усавршавању компетенција наставника и других кадрова који су укључени у рад на пољу стручног образовања и оспособљавања.

Уопштено говорећи, потребно је да се уведу модерне технике преношења знања младима и одраслима и обезбеди учешће у иновационим активностима.

Улога и задаци Носиоца промена–тренера (НПТ)

НПТ су наставници у средњим стручним школама и тренери у Регионалним центрима за обуку и оспособљавање који добијају одговарајућу обуку као и подршку ради преузимања пуне одговорности за фасилитацију и унапређење реформе средњег стручног образовања. Сваком од њих је потребна специјализација у вештинама и активностима у одређеним областима стручности.

Обука се обавља истовремено за оба инструктора, и они се, поред тога што раде заједнички на реформским активностима и њиховом ширењу изван школе, специјализују за једну од две главне области: један НПТ се специјализује за спољне контакте у вези са стварањем мреже школа, услуге вођења и саветовања ученика (**екстерни** носилац промена), а други се специјализује у пружању помоћи другим наставницима приликом имплементације курикулума / програма, нове педагогије и оцењивања (**интерни** носилац промена)...

Обука се одвија путем кратких семинара везаним за коришћење пословних веза у сусретима са инструкторима, с циљем даљег развоја и обавештавања о току реформе, а такође, и кроз колективну обуку и кроз индивидуално учење.

Циљ обуке је да НПТ буду носиоци почетног и текућег развоја, имплементације, комуникације, дисеминације (мултипликација и свеопшта поставка) као и одрживости реформе.

Постоје три главна аспекта у вези са улогом НПТ у циљу спровођења реформе. Један је њихова селекција, други је њихова обука и трећи јесу

услови у којима ће они деловати ради спровођења реформе.

Овај Програм Европске Уније, односно Европске агенције за реконструкцију је одговоран за други аспект – обуку. Главну одговорност за први и трећи аспект (услове или селекцију) а који суштински утичу на други, носи Министарство за просвету и спорт и стручне школе.

**Специфични задаци и улога НПТ за спољне
(екстерне) развојне активности**

✘ Екстерни носилац промена развија екстерну школску мрежу, развија односе са општиним, другим школама, основним и високим образовањем, а такође доприноси развоју Школског одбора и утврђивању односа са предузећима и одржавању ових односа.

✘ Спроводи или иницира: анализу потреба за вештинама, анализу потреба за обуком; подржава развој планова за развој људских ресурса у предузећима, као и међу ученицима и њиховим родитељима.

✘ Подржава развој маркетиншког плана школе, школског курикулума/програма, брошура, ВЕБ сајта.

✘ Промовише образовне услуге потенцијалним клијентима (предузећима, бироу за запошљавање и појединцима).

✘ Развија и врши имплементацију пилот услуга саветовања и вођења ученика, односно заснива услуге вођења ученика на школском нивоу и, у сарадњи са другим наставницима; помаже ученицима у њиховом планирању каријере током целог живота, укључујући функције као што су проналажење посла, положај на послу, задржавање посла и сл.

✘ Учествоје у успостављању практичне наставе у предузећима.

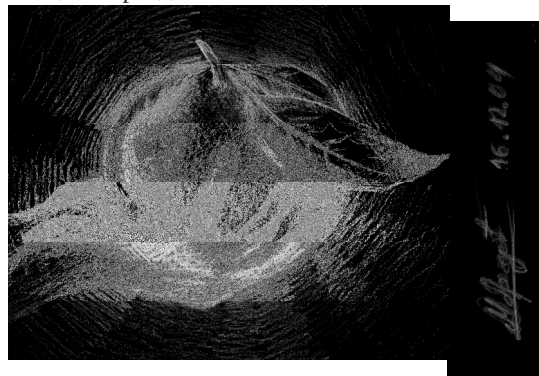
✘ Учествоје у организованим развојним активностима на захтев са локалног, регионалног и националног нивоа.

✘ Промовише заједничке пројекте школа заједно са друштвеним, културним и професионалним окружењем.

✘ Развија и промовише међународно партнерство за своју школу.

✘ Стално тражити новчана средства од донатора и припрема апликације за пројекте, и подржава друге наставнике у развоју идеја за пројекте.

✘ Иницира и осигурава учешће школе у пројектима који се односе на национални иновациони фонд.

**Специфични задаци
и улога НПТ за унутрашње (интерне)
развојне активности**

- ✘ Подржава развој и имплементацију школског курикулума/програма који је инициран од стране заједнице
- ✘ Делује као школски фацитатор и подржава наставнике у свим напорима имплементације нових курикулума/програма у школи и нових педагошких приступа у образовним процесима
- ✘ Сарађује са другим НПТ у школи везано за формирање и примену услуга вођења ученика
- ✘ Подржава развој система процене ученика, система испитивања и нових облика евалуације
- ✘ Подржава развој плана набавке нове опреме и рехабилитације инфраструктуре укључујући зграде,
- ✘ Подржава развој и уређивање школских радионица за израду професионалних образовних материјала и осигурава транспарентност и смештање нових материјала у базе података и библиотеке
- ✘ Припрема себе да делује као мултипликатор за каснију дисеминацију вештина новим школама у реформи
- ✘ Промовише интердисциплинарну сарадњу међу наставницима
- ✘ Учествоје у иницирању пројеката за примену и имплементацију према националном иновационом фонду

На заједничком задатку
Радомир Тошић и Гордана Дамљановић,
екстерни и интерни носиоци промена

**СТУДИЈСКО ПУТОВАЊЕ ЕКСТЕРНИХ И ИНТЕРНИХ НОСИЛАЦА
ПРОМЕНА У СЛОВЕНИЈУ, МАЂАРСКУ, ГРЧКУ И МАКЕДОНИЈУ
(ОД 03. 10 – 15. 10. 2004.)**

Једна од највећих промена са којом се данас школа суочава је слободан приступ информацијама. Промена улога учесника у школском животу условљена је веома брзим протоком информација. Позиција наставника као преносиоца и оцењивача знања замењена је менторским приступом у коме наставници помажу ученицима у стицању знања. Док су у индустријском друштву од ученика углавном очекује да приме и репродукују знање, у информатичком друштву нови услови живота и рада диктирају стицање знања преко активног учења, у улози независног истраживача. Такође, у информатичком друштву се од ученика очекује да наученом критички размишља, да сарађује са другима и да стечено знање интегрише кроз различите предмете. Са друге стране, наставницима је пружена могућност да могу ученицима омогућити стицање знања не само у чионици, већ кроз исуство и рад, на пример кроз истраживачки рад, израду дипломских и завршних радова у оквиру пројеката и слично.

**Планиране активности
Обука 1000 наставника из средњих стручних
школа**

У свакој од 50 пилот школа, биће обучено 20 наставника за реализацију стручног образовања и оспособљавања у складу са новим курикулумом / програмом. Ову обуку вршиће инструктори / носиоци промена на интерним семинарима за обуку.

У току прве године имплементације, наставници ће добијати подршку од стране посебно обучених колега и кроз честе састанке с њима вршиће консултације о свом искуству са новим курикулумом / програмом ради његовог евентуалног прилагођавања.

Такође је планирана организација студијских посета за неке наставнике добро функционошућим школама за СОО у земљама ЕУ.

**Обука 100 тренера од особља Регионалних
центра за обуку одраслих**

Обука ових тренера биће извршена од стране НПТ, и, ако је могуће, од стране других локалних експерата обучених од стране међународних стручњака, у комбинацији колективне обуке и индивидуалног учења.

У циљу оснаживања капацитета локалних учесника да имплементирају модерне програме средњег стручног образовања као и праксу модерног школског менаџмента, кроз обуку ће проћи група од стотину наставника / тренера и другог стручног особља из 5 школа за стручно образовање и оспособљавање. Уколико је неопходно, обуку ће похађати особље и из других школа, универзитета и предузећа у њиховом региону. Обука ће садржати теме о развоју курсева обуке за одрасле, о савременој наставној техници И техника учења за одрасле, затим о приступима процењивања и сертификације и развијању блиских веза са послодавцима да би се обезбедило добро функционисање регионалних центара за обуку одраслих. Организација студијских посета наставника Регионалним центрима за обуку у ЕУ који су успешни, такође се налази међу предвиђеним активностима.

Циљ студијског путовања је и био управо из тог разлога, да се виде резултати реформе који су већ добро одмакли у Словенији, Мађарској, Грчкој и Македонији.

На следећим фотографијама су неки утисци са путовања:

Ученици у Словенији кроз пројекте у оквиру својих дипломских радова сарађују са привредом: на фотографији је ученица која је за свој дипломски рад израдила каталог производа компаније „Хенкел“... (Економска школа у Марибору)

Школе у Македонији су од донатора добиле савремену опрему за извођење практичне наставе

Уверили смо се у беспрекорну чистоћу просторија (Образовни центар у Велењу)

Радионице за практичну наставу у Грчкој

Савремена опрема је присутна на сваком кораку! (Образовни центар у Велењу)

Учионица у којој су сав инвентар направили ученици (Школа за обраду дрвета у Каламбаки)

Детаљ из радионице коју су ученици сами направили, такође у оквиру дипломских и завршних радова (Образовни центар у Велењу)

Очигледно је да су ученици савладали тајне заната (Занатска школа у Солуну)

НАСИЛНИШТВО У ШКОЛИ

КО СУ ДЕЦА НАСИЛНИЦИ ?

Деца која имају потребу да се осећају моћно и која су схватила да насиље доноси резултате.

Фактори из средине који доприносе развоју насилничког понашања :

- недостатак надзора над децом у адолесценцији
- исплати се – родитељи и други попуштају у детињству
- агресивно понашање код куће
- строге физичке казне
- вршњаци који злостављају - имитација ради припадности групи
- негативни утисак - они доживљавају свет више као **минус** него као **плус**
- насиље им помаже да се осећају важно и привлаче пажњу
- очекивање непријатељства - ,, напад је најбоља одбрана"

Утицај школске средине (према истраживањима) :

- Већи је проценат насиља у већим школама, а мање је насиља:
- у школама са јасним правилима понашања
 - у школама у којима ученици имају осећај контроле над сопственим животом
 - у школама у којима се одлуке доносе уважавајући и мишљење ученика
 - у школама где је слога у наставничком већу
 - у мањим одељењима

ЖРТВА

Могу бити због физичког изгледа, неког манира или просто зато што се не уклапају. Деца која пате од хроничних болести, са сметњама у развоју, деца превише заштитничких родитеља или оних који се понашају претерано заповеднички.

Већина жртава су или пасивне (анксиозне, несигурне) или провокативне (плаховите, немирне). Нека деца могу бити малтретирана и зато што су талентована или омиљена (насиље засновано на зависти).

Краткорочно, жртве се осећају уплашено или усамљено и покушавају да избегну ситуације где могу бити малтретиране. Дугорочно, почињу себе да сматрају безвредним или потчињеним и слаби им успех. Нека деца на крају поверују да заслужују злостављање (чест феномен код насилништва у породици). Временом, нека деца развију менталитет жртве као стални део своје личности - потребна помоћ терапеута.

НАСИЛНИШТВО УТИЧЕ НА СВАКОГА

Деца сведоци насилништва често не желе да окриве друга или се боје да проговоре. Дете жртва може бити одбачено од својих вршњака као да има неку болест. Деца која често присуствују случајевима насилништва, понекад делују као жртве - избегавањем; често добију болове у стомаку и главобољу, као реакцију на стрес. Атмосфера у којој деца брину ко ће бити следећи подстиче изостајање.

Деца често окривљују жртву. Као и многе одрасле особе, млади могу сматрати да се лоше ствари не дешавају добрим особама и да је жртва сигурно учинила нешто лоше, па је заслужила злостављање. Такође, некад деца, а и многи одрасли, сматрају да злостављање челичи жртву, па тако оправдавају своје немешање.

НАСИЛНИШТВО ЈЕ ОЗБИЉАН ПРОБЛЕМ

Насилништво је образац непоштовања других који потиче из средине у којој живимо, а која га на неки начин прихвата.

Ученици који постану насилници не гледају друге као на људе и не могу да виде последице својих дела.

Многи насилници се противе кажњавању, тврдећи да су се само шалили. Разлика између задиркивања у игри, задиркивања које некога повређује, насилништва и злостављања није увек кристално јасна. Патња жртве је умногоме емоционална и социјалне природе, не оставља крв и модрице. Чувати се од употребе насилних речних смирене речи - пут до смирених поступака.

МОЖЕМО ЗАЈЕДНО ДА РАДИМО НА ПРОНАЈАЖЕЊУ РЕШЕЊА

Школа може да ради на стварању атмосфере у којој се охрабрује паметан избор у понашању. Постоје програми вршњачког посредовања, где се ученици обучавају да посредују у конфликтима- најуспешније, без мешања одраслих догод то није неопходно. Помоћ ученицима да постану самоуверени, пружање доброг образовања и стално инсистирање на дисциплини су важни аспекти у спречавању насилништва, као и повећавање ЕК (емоционалне интелигенције).

- **Правила:** Родитељи и запослени у школи морају да покажу да држе ситуацију под контролом и да неће толерисати да један ученик повређује другога физички или вербално.
- **Права:** Сваки ученик има право да не буде повређен и право да учи у безбедној средини.
- **Одговорност:** Наставници морају бити одговорни за бољи рад и пажљивије надгледање, ако одагнају страх ученицима моћи ће боље да раде свој посао. Ученици морају бити одговорни за поштовање права других, као и за сопствена права. Родитељи морају бити такође одговорни.

СВЕОБУХВАТНИ ПЛАН ЋЕ ДАТИ НАЈБОЉЕ РЕЗУЛТАТЕ

Неколико кључних области су: општа атмосфера у школи, надгледање ученика и дисциплинске мере, школска политика и планирање, превентивни и интервентни програми, обука управе школе и наставника, квалитетна комуникација у школи, опремљеност школе, превоз ученика, сарадња са свим заинтересованим странама (родитељи, министарство, ђачки парламент... ближа и даља околина школе).

Следеће смернице треба пратити током прављења плана:

- Политика нулте толеранције према насиљу и оружју. Унапред одредити казне. Обавестити ученике, родитеље и запослене о мерама које ће се применити. Размислити о начину на који ученици могу да пријављују случајеве насилништва, а да се не излажу опасности (сандуче).
- Укључити све у договор - школског полицајца, ученике, запослене. Још једном размотрити мере безбедности.
- Састанци са представницима закона - како се носити са претњама и физичким насиљем.
- Обука за решавање конфликта и контролу беса
- Награђивати лепо понашање.
- Инсистирајмо да се сви запослени у школи понашају међусобно и према ученицима с поштовањем и пажњом. Ми смо такође узори.

ПРВО ШТО МОЖЕМО ДА УРАДИМО

- Реагујмо кад видимо вређање, понижавање, насиље на часу или ван њега. Рецимо да је то неприхватљиво, али не понижавајмо насилника- тако само подстичемо закон јачега.
- Причајмо са ученицима, подстакнимо их да нам се поверавају и да имају поверења у нас. Стварајмо позитивну атмосферу у одељењу.
- Хвалимо и подстичимо човечност, сарадњу и пријатељство. Увек реагујмо на другачије ствари.
- Ученике који су злостављани, подстичимо да буду самопоуздани, да се удружују и штите једни друге, неутрално да реагују.
- Користимо сандуче за примедбе
- Сарађујмо са ПП службом.

Припремила: Александра Јовановић Ђукић

РАЗГОВОР СА ДИРЕКТОРОМ

Посетиле смо директора Школе, госпођу Љиљану Милић, и разговарали са њом о важнијим дешавањима у нашој Школи у претходној години. Рекла нам је:

С обзиром на то да је наша Школа протекле школске године била домаћин и организатор XV Републичког сусрета и такмичења грађевинских и геодетских школа Србије, највећи број активности свих запослених и великог броја ученика био је посвећен припреми и организацији тог такмичења. То подразумева уређење просторија Школе и осмишљавање образовних, културних и забавних садржаја Сусрета. Подрумске просторије су уређене и припремљене за реализацију неких такмичарских дисциплина, извршена је реконструкција санитарних чворова у ученичком делу Школе, окречене учионице и ходници, постављена изложба у холу Школе, припремљен програм тј. приредба за свечано отварање и затварање манифестације. Поред наведеног, обављена је реконструкција осветљена у малој физкултурној сали, осавремењен је постојећи видео - надзор, промењен намештај у две учионице, опремљена учионица за пилот одељење - монтер суве градње.

Важно је истаћи да је наша Школа једна од педесет школа у Србији, које су обухваћене CARDS-ом - Програмом за реформу средњег стручног образовања чија реализација подразумева реконструкцију зграда, школа и набавку опреме. Тренутни радови на замени столарије финансирани су средствима из овог програма, а до краја године требало би да Школа добије опрему за две рачунарске учионице.

С обзиром на велики број одељења у Школи и постојеће проблеме са простором, преграђивањем ходника на другом спрату добили смо привремену просторију за кабинет за рачунарство и информатику. У току су такође и радови на реконструкцији осветљења у учионицама и радионичком простору и у холовима Школе, што би требало да побољша услове за реализацију наставе.

У току ове школске године наставићемо са заменом старог и оштећеног намештаја у учионицама, а акценат ћемо ставити на набавку наставних средстава и опреме ради побољшања квалитета наставе.

*Бојана Марковић
Данијела Јанковић*

РЕФОРМА У САОБРАЋАЈУ

У оквиру саобраћајног смера, ТШ „Радоје Љубичић” има 17 одељења са око 400 ученика. Ученици се школују у четири образовна профила и то: возач моторних возила (трогодишња), техничар друмског саобраћаја, техничар унутрашњег транспорта и техничар за безбедност саобраћаја. Последњи образовни профил је уведен од прошле школске године 2003/04. као огледни или пилот програм. Овај нови профил је добило само пет школа у Србији и то: две београдске школе, Нови Сад, Крагујевац и Ужице. Тај образовни профил је требало да буде нов у много чему. Прво, према начину израде наставних планова и програма као тзв. „модул систем”. Сваки модул представља засебну целину и даје одређене исходе, односно, оспособљава ученике за одређене послове. Такође је осим вертикалне проходности била предвиђена и хоризонтална проходност. После прве године школовања ученик би био оспособљен за „путара”, после друге године за „возача”, а после треће године за техничара за безбедност саобраћаја. Такође, била би пружена могућност ученицима који желе да наставе школовање на факултету да слушањем одређеног броја изборних предмета током школовања, стекну одговарајућа предзнања неопходна за то. Техничар за безбедност би био оспособљен да врши увиђај (рад у МУП-у), ради у ауто школама на вођењу документације и организовању рада и на процени штете у осигуравајућим друштвима.

На изради наставних планова и програма и функционалној мапи радили су професори из поменутих школа уз сагласност социјалних партнера. Овако израђени наставни планови и програми су били на усаглашавању и корелацији заједнице саобраћајних школа, а потом су по одобрењу Министарства просвете усвојени планови и програми за прву годину. За остале године треба да буду објављени у Службеном гласнику крајем ове или почетком следеће године. Такође је предвиђено отварање још једног огледног одељења из подручја рада саобраћаја, а то је техничар за логистику. И за ово занимање су израђени наставни планови и програми. У томе је и наша Школа учествовала.

Прошле године је већ уписано једно одељење - техничар за безбедност саобраћаја, а ове године и друго. Резултати односно успех овог одељења је натпросечан (најбоље одељење у Школи), тако да је овај профил оправдао своје постојање. Још да напоменемо да је могућност запошљавања након завршетка школовања велика, јер је извршено испитивање тржишта рада и потребе за оваквом врстом занимања. Ученици саобраћајне струке ових образовних профила учествују сваког пролећа на републичком такмичењу саобраћајних школа из целе Србије. Посебно се организује такмичење за возаче „Ц” категорије, а посебно за техничаре. Само такмичење се састоји из теоретског дела (тест) и практичног дела војње. Прошле школске године такмичење је одржано у Новом Саду. Наши представници су постигли веома запажене резултате.

Влајко Терзић

ТАКМИЧЕЊА НАШИХ УЧЕНИКА

Републичка такмичења

На 15. Републичким сусретима грађевинских и геодетских школа Републике Србије најбоље резултате постигли су:

Дубравка Богдановић, ученица III Г₁ која је освојила прво место из предмета статика и отпорност материјала и **Зоран Павловић**, ученик IV Г₁ који је освојио друго место из предмета разрада пројеката.

Ове ученике су припремали професори Ирена Госпавић и Весна Ристић

Од 23. до 25. априла 2004. године, у Саобраћајној школи „Пинки” у Новом Саду одржано је такмичење саобраћајних школа. Наши ученици су постигли запажене резултате:

Прво место у екипном пласману (**Марко Лађевац, Бојан Панић, Срђан Мурић, Дарко Милојевић, Мирела Јоковић и Александар Каљевић**).

У појединачној конкуренцији (возач моторних возила) **Срђан Мурић** и **Дарко Милојевић** освојили су, такође, прво место.

Припремали су их наставници практичне наставе Милан Гајић и Владимир Зечевић.

Све је протекло у најбољем реду, наравно било је и смеха. У једној дисциплини ученици су морали чашу воде да пренесе са једног на други точак, при чему се вода није смела просути. Међутим, десила се грешка, вода се просула, мада је још воде остало у чаши. Директорка наше Школе није била упућена у правила. Када се вода просула сви су рекли: „Просула се вода”, а директорка ће на то: „Па шта, има воде, остало је још!”

*Биљана Ђоковић
Миланка Тошић*

Спортска такмичења

У току претходне школске године, наши ученици постигли су запажене резултате у скоро свим спортским дисциплинама. Навешћемо оне најбоље:

Кошарка:

- 1. место у општини (мушкарци)
- 4. место у општини (девојке)
- 5. место у округу (мушкарци)

Атлетика:

- 1. место у општини и 2. место у округу (девојке)
 - 2. место у општини (мушкарци)
- У појединачној конкуренцији:
Бранко Јовановић, трчање на 400м, освојио је 1. место у општини и округу, а 4. место у међуокругу.

Јадранка Вујичић, 1. место на кросу „Трка за срећније детињство”.

Стони тенис:

- 1. место у општини,
 - 1. место у округу и пласман на републичко такмичење (девојке).
- У појединачном такмичењу најбоље резултате су постигле:

Дрина Борисављевић, 2. место на окружном такмичењу,
Јелена Ђоковић 3. место на окружном такмичењу.

Одбојка:

- 2. место у општини (девојке)
- 3. место у општини (мушкарци)

Рукомет:

- 2. место у општини (мушкарци)
- 3. место у општини (девојке)

Мали фудбал:

- 3. место у општини (мушкарци)

Стрељаштво:

Андрић Бојана је освојила 1. место у општини и округу и тако се пласирала на републичко такмичење.

Маријана Карананчић

НАГРАДНИ КОНКУРС ИЗ ФОНДА „ЗОРАН ТЕОДОСИЋ”

Фонд „Зоран Теодосић” основала је 1996. године породица покојног Зорана Теодосића, професора филозофије који је радио у нашој Школи. Од тада, сваке године 26. марта, на Зоранов рођендан, организујемо наградни конкурс за најбоље литерарне радове ученика средњих школа. Тако чувамо успомену на једног дивног човека и пријатеља који је био омиљен и међу колегама и међу ђацима. У овом броју објављујемо првих пет награђених радова са конкурса 2004. године:

1. **Бојан Марковић**, Медицинска школа Ужице
2. **Ивана Педовић**, Ужичка гимназија
3. **Бранка Селаковић**, Медицинска школа Ужице
4. **Марија Петровић**, Ужичка гимназија
5. **Златка Нешовић**, ТШ „Радоје Љубичић” Ужице

Бојан Марковић:

Тајна

Ја сам човек ружне спољашности. Огадног лица коме је потребно мало еластичне нежности. По мом телу, на мени, пуно је чекињасте длакавости, чупавости. Неки органи и телесни делови, по мени, другачије су распоређени него у стварности. То чини да ми је глава међу ногама, прсти у ушима, колена на очима.

Зар таквог створа може неко волети, уобличити? Свакоме сам остајао стран, непознат, невољен у очима других бића.

Ипак, као сва сабласна бића омражена од људи и света, имам велику, помоћну тајну. У ноћи, кад падају очи, ноге, стопала, раздвојена у мрачним пољима, добијам моћ метармофозе.

Прво, предајем себе, пепељасту сову немирној ноћи и одлећем у цветање космоса, у растегљивости неба. Пуно је празнине на небу, ја као птица испуњавам празнину. Тада ме људи воле, дају ми имена звезда и река.

Птица, преточена из петла у феникса лако постаје ватра. Ватра би могла бити у свима, пренесена човеку од Бога да њоме угаси бес. Човечанство би се огрејало на ватри, на духовним,

ватреним ливадама, далеким а светим. Човечанство жури у мој облик, у ограниченост ватре, ка превртљивости дима.

О, духовнији су слоновиди од њих каменити, тонима тешких точкава у блату немања. Али човечанство ме воли.

Ватрени пуж и даље крчи пут кроз шуму и трн. Ако признам све, престаће игре.

У мом свету, дани су хроми, ноћи су дуже. У времену врелог камења уобличавам себе у реч. Друштво је зависно од речи. Све су то сами словождерачи и зависници од бесмислености.

У будућности руке ће качити слова по бесконачном и сви ће ценити реч која се не троши. Реч која кружи од усне до усне је најпотрошнија. Ненаписана реч је мртва реч.

Реч постаје лед.

Лед клизи по телу камена и постаје кап.

Кап када се труди, постаје облак.

Облак није ограничен и дремљиво дише.

У сумрак се сместим у слику мртве природе. Често мртве природе имају живахне боје. Тако поређани предмети и воће призивају дивљење, чак и оних што у стварности презиру ружноћу.

Ћути. Дуго ћути. У корену свог бића и духовности буди ћутљив. Ово је тајна. Ако признам, престаће игре... и љубави.

НАГРАДНИ КОНКУРС ИЗ ФОНДА „ЗОРАН ТЕОДОСИЋ”

Бранка Селаковић:

Између љубави и мржње

ОНА

И видим ова магловита
брда увучена у обруче снега који
се све више скупљају око
њихове душе. Изнад врхова
облаци таме праве ковитлац и
гуше. Доле у подножју некад је
било море, биле су реке и били
смо ми. Покушавам одбацити
мисли које ме ломе и гледати
чудесну игру варница у пећи.

ОН

Ове дане скупљам у
крпани цак и бацам у реку. Да
ли је потребно да мислим на
време које је неупотребљиво.
Гледаћу брда, ловићу рибу,
поправити колибу. Сећаћу се
детињства.

ОНА

Молим ти се, Боже, да
смирај моме срцу даш. Да
разбијеш ноћ и грехове моје
душе. Јутра тобом зовем и
сањам да осунчана будим се.
Моји нарциси већ полако вену.
Желим попиту росу са њихових
латица. Некада било је довољно
рећи: „Потребан си ми,” и он је
био ту. Навући хаљину проткану
тајнама, лећи на облаке и
полетети заједно далеко.

ОН

Дечак сам. Трчим
овим шареним ливадама.
Први пут љубим и волим.
Ено и мајке. Смеје се са
прага. Дивна је. Колико само
нежности и топлоте може
стати у то биће. Па да. Бог је
нај-савршенији, како онда
његово дело да буде лоше.
Њене руке милују моје
дечачке образе, љубе дланове
и дају ми бели хлеб.

Ноћ се спустила
високо са грана, горе од
звезда, од крова, тавана у
моју собу. Чита ми причу о
дрвосечи. Склапам очи и
нестајем у густим шумама.
Дрвосеча сам. Ничег се не
бојим. Велики сам и јак...
Недостаје ми мајка.

ОНА

Колико је потребно
дана да се склопи мозаик
живота мог? Тражим нестале
делове по трави. Јуче ми рече
сеоски маг да је посао
узалудан, и да ће свакако
свему доћи крај. Не верујем
ником, па ни себи. Једино
што је извесно је сумња.
Сумњам у себе, у сутра, у
снове. Па можда ово и не
постоји. То је само одраз са
друге стране огледала.

Још се тражим на
овим чудним путевима
Господњим. Сећам се слика
од пре годину - две, лета и
птица које летеше изнад
глава наших. Као црно-бели
филм пролећу мисли и
показују пут.

Тамо негде у даљини
видим светионик. Желим да
дођем до њега. Загрлим

хладни камен и стопим се са
плаветнилом мора.

Дуго сам чекала.
Чекајући брала сам зумбуле.
Трава је расла, порасла.

Стакло је топло од
јутарњег сунца и греје ме. Пре
неколико тренутака је свануло.
Ноћ је била дуга и хладна. Сада
се глечери топе. На хоризонту
ми се смеје плаво око. У углу
усана му сан. Данас ми га дарује.

ОН

Отворили су се прозори
на море. Удишем со, склапам
очи и чини ми се као да газим
кроз воду. Пливам далеко и
купам се са сиреном. Једном.

Опет сам велик.

Око твоје снено, румено
оплело у поглед се мој.

Додир твој топао мек,
усне твоје ружа мајских сјај.

Снови ови са тобом
мени су од тебе на дар.

Ти и не знаш да у мени
чежња бди, да јутра твојим
песмама певам.

Руке ширим ка белини,
у даљину да грле те сад.

Миришем маргарете.

ОНА И ОН

Ти си ко пролеће дошао!

Усне моје си опио.

И гледам ова брда што
су далеко иза мене. Сећам се да
као деца јурисмо им у сусрет.
Сада одлазимо, али заједно.

ОНА

Вратићу се. Обећала сам
себи.

На наградном конкурс за најбољи литерарни састав из Фонда „Зоран Теодосић” у 2004. години
пријавило се 90 ученика из свих ужичких средњих школа. Награде су биле новчане у износу од:

Прва награда - 3000,00 динара
Друга награда - 2000,00 динара

Трећа награда - 1000,00 динара
Четврта и пета награда - 500,00 динара

НАГРАДНИ КОНКУРС ИЗ ФОНДА „ЗОРАН ТЕОДОСИЋ”

Ивана Педовић:

Сом

Сећам се тог тренутка и чувам га у себи, баш као што се сећам слаткоће срца од купуса, масне радости пржене рибе и опорог укуса зелених шљива.

Летње, летње јутро. Зна-те, једно од оних савремених које чини да вас просто заболе очи, а ваздух вам онако весело чарка ноздрве и тера вас на кијавицу. Ово јутро је било толико савршено да сам желео да га узмем, пресавијем и ставим у новчаник – да ми се нађе .

А онда, на очи ми се навуче нека тешка магла, крв поче да галопира кроз мене. У устима осетих укус ужеглих маслина а у ноздрвама мирис трулежи. По-желех да потрчим, и потрчах.....

- Трчао је ...

- Да, трчао. У грлу је осећао свилену кнедлу сукрвице која је била усмерена ка његовим унутарњим ватрама.

- Зашто је трчао?

- Трчао је да спигне, трчао је да нађе, трчао је да побегне.

- ?

- Целог свог века је чекао нешто: аутобус, љубав, себе. Сада је потрчао. Целог живота је трпео. Сада је желео да се склони.

- Од чега?

- Од цвећа које ноћу краду Цигани на гробљу а онда ујутру пупољци се развију и из латица букне живот. Од тог цвећа које они после носе на пијаци и које љубавници поклањају својим драгама из љубави и не слугећи да иза њих стоји смрт.

- Плаши се смрти?

- Не. Увек је говорио: „Не плашим се смрти коју сваки дан удишем већ се плашим живота који издишем”

- Па не разумем, зашто он у ствари трчи ? Куда?

- То није ни он знао. Знао је само да је циљ ту негде и да он мора што пре до њега.

Да, трчао сам. Мраз је. Ледени прсти ветра су ме штипали за образе. У устима ми је крцкала прашина. Зној ми се сливао низ чело, преко обрва капао у очи. Угушио сам се. Желео сам да станем, само трен, да се одморим. Ипак нисам могао – нисам смео. Наједном тамо негде у даљини видех чудне обресе. То је То! Појачах темпо, просто полетех. Само још мало! Још само два метра... метар...

А онда сам пао, и ево ме овде. Лежим на кревету и гледам око себе. Изнад главе ми виси парче шарене тканине „замка за снове”. Требало би да ме штити од свих демона који ме ноћу посећују. Не вреди.

Звоно на вратима... Ко ли је сад? Човек је баш упоран. Ево!

Поглед ми паде на хрпу пепела у камину. Узех мало у шаку и већ видех птицу која сама чини јато како се уздиже. Понадах се. Опет звоно! Ево, човече! Отворих врата.

- Да?

- Добар дан.

- Добар дан.

- Господине; имам поруку за вас.

- Реците.

- Шаље ме господин Годо. Неће моћи ни данас да дође. Свет око мене се заврте. Соба се испуни црвима и искривљеним огледалима. Дотетурах се до једног од њих. Погледах у свој искривљени (или можда прави?) одраз. Одине Кубуровићу, паћениче, идиоте, будало! Лежиш у муљу! Соме!

А онда сам престао да постојим.

Один Кубуровић
(1965 – 2002)

Марија Петровић:

Тајна

Ноћ је издисала, овај пут теже него... јуче, ако га тако могу назвати. Некоме је јуче било заувек, некоме више никад. Стресох се, као и увек. Кад сам била мами до струка говорила ми је да је то од јутарње хладноће. Наравно, није ме гледала у очи јер сам била... много мања. Ваљда због тога.

Умрла је још једна ноћ. Низ леђа ми је хукнула свој последњи дах. По навици почињем да плачем. Неко мора оплакати смрт. Човек своју оплаче још кад се роди. Капци су ми отежали и прилепили се као крила мушице на летњој киши. Можда овог јутра заиста желим да их отворим. У сваком случају не могу. Заправо, нећу док ми не откријете зашто их ви отварате?! Не чујем вас! Нећете да кажете? Хоћете да вас молим, знам. Покушаћу. Не чујем се. Не видим се. Глува... слепа... нема... и нема ме. Стављам руку на срце-ваљда ми је ово рука; ваљда је ту срце... и нема ме. Вратите ме, неко ме треба!

Прошлог тренутка сам била слепа од таме. Хоћете ли ми рећи кад и одакле се накупила оволика белина? Затрпала ми је све до зеница. Разгрћем је шакама, као снег. Моји тренуци заиста варирају од једне до друге крајности. Хоћу дан у безброј боја!

Да ли дан има право на „онај” живот? Замислите како је једном Дану који зна да ће га генерације прошлости, садашњости и будућности проклињати заувек. Онда му само преостаје да жели да се у некој ноћи зачне грешни дан налик њему, да може бар некоме да се пожали на свој бол. Заједно да тугују, заједно да буду проклети, заједно да се моле за спас и опрост душе. Да,

НАГРАДНИ КОНКУРС ИЗ ФОНДА „ЗОРАН ТЕОДОСИЋ”

душе! Зашто сте себични, па мислите да је само ви имате? Боље је да почнете да желите да се зачне неко налик вама. Заједно сте јачи! Само да знате - нечије сећање биће вам судија.

Људи, јавите се ако вас је још преостало! Молим вас, не будите горди, постаћете што и они којима судите. Нечовек то никад није бирао да буде. Он једноставно није знао где треба да застане. Нажалост, мене још нико не може да чује, види ни осети! Не могу да кажем оно што знам, а и ако говорим, моја белина је јача, увек ме затрпа. Можда је у праву. Две су могућности - или ја још довољно чврсто не верујем у то што ми је откривено, или су људи сувише зли и незахвални за такав дар, такву... А ако је кажем, она више неће бити... то што јесте. Како да живим са њом? Како да умрем са њом? Како да се опет са њом родим?

Мислиш да умеш да ћутиш о томе што знаш? Ако си тако сигуран одмах да ти кажем да ниси у праву. Бићеш, тек кад се разувериш да је мама ћутала о истини кад си јој рекао да си се уз језу јутрос стресао; кад останем без осећаја од страха при схватању да су ти се одвојили душа и тело - једно је у белини, друго у тами. Умећеш да ћутиш онда кад увидиш да си будан у нечијем сну, да је довољно само да ноћ издахне и сан се изгуби као магла у врбацама крај твоје реке, да се изгуби... нечији сан... да се изгубиш ти. Схвати - наш живот је само сенка нечег небројено пута већег. Толико си мали да ни ивицу сенке не можеш досегнути. Нека те води светло које ствара сенку. Схвати и да извор светлости не можеш видети. Схвати и застани, јер си ништа више до човек. Кад схватиш, ћути док не сретнеш мене.

Златка Нешовић:

У твојој оку благи презир видим

Добро јутро, иконо. Свети Никола, да ли постојим?

Као да вековима, свако јутро ово питање пара паучину ћошкова моје собе, мог јединог света... А ти, без одговора, нем. Ћутиш изнад моје главе. Зашто?

Можда је све био сан. Данас се наставља онај дан кад сам у ружичастој хаљини сакупљала кестенове. Један кестен са светлом шаром у облику полумесеца још ми је у руци, топао, млад, као кожа детета које је тек проходило. Осећам камен, травку, њен корен, мрве земље, топлину њеног језгра - све што се нуди мојим босим стопалима.

Не, није сан. Знаш да није. Само привиђам благе помераје

шара са доњег дела јорганске навлаке, само привиђам мешкољење колена које тражи угодни положај и онај хладнији део постелине јер му је топло под зеленом фротирском пицамом. Фуј, зелено! Више не волим ни зелено. Подсећа ме само на ту пицаму, моје „свечано одело”. Зелено више није дрво, младост. Зелено је безнађе, крај.

Добро јутро, иконо.

И овог јутра ужегли задах сна руга ми се одозго, са плафона. „Сан је давна и заборављена истина.” Некад је био јабука, затим огризак, затим ништа. Као и све што на крају буде ништа! Као нада што се гаси, киша. А, ноћас је у мој сан залутао старац са снежне планине и прошапутао: „Amor vincit omnia.” О, Вергилије, стари псу! Не мучи ме. Љубав? Како то да распознам? Да ли је то птица или казаљка на сату? Да ли је пупољак или можда крик оног точка што нем сада, у другом крају собе потајно чека? Можда... суза?

Скочила бих да отворим прозор и пустим сунце да појача нијансе предмета у овој просторији! Смешно је, или тужно... више не знам.

Хеј, ви, морепловци! Борили сте се са таласима и ветровима, гутали сте песак и трулеж копна. Он вас је спасао, Свети Никола. Спасао је и вас, забуделе девојке, спасао вам душе од пропасти у мору мртвих тела. Свима вама, путницима, показао је право скретање у право време, чинио чуда... чинио чуда!

Имам ли и ја право на једно мало чудо у овом мом мору?

Неки су житељи без гроба, а ја сам житељ без трагова у снегу.

Посматрам те, крстим се, молим се и плачем, а у твојој оку к'о да неки презир тиња. Зашто?

Лаку ноћ, иконо.

ХИДРОЦЕНТРАЛА „ПОД ГРАДОМ”

Најсавременија тековина модерног времена, можда и највећи изум данашњице, несумњиво је електрична енергија. Њена примена обележила је 20. век. Не тако давно, почетком 20 - их година 19. века, тек се могла наслутити изузетна моћ и будућност електрицитета. Највећи допринос да се ова тековина цивилизације приближи широј примени, имао је наш славни научник Никола Тесла, чије су идеје и патенти омогућили брз развој система производње, преноса и коришћења електричне енергије.

У Србији је примена електричне енергије најпре почела у Београду. После двогодишњих радова, и вишемесечних уходавања електричне централе и преноса мреже, стално снабдевање Београда електричном енергијом почело је 6. октобра 1893. године. Тесла је ово осветљење прокоментарисао као „најпримитивније и најгоре електрично осветљење” што су касније потврдили и новинари: „Београд је осветљен електричном помрачином”. После Београда између 1893. и 1900. било је више покушаја електрификације градова у унутрашњости, од којих је једино успела електрификација Ваљева (заслуга Матије Ненадовића) из Ужица.

Почетком 19. века, у живописној ужичкој вароши подно старог града, настајале су мале фабрике разних намена. Ткачка школа је основана 1891. године и претворена у мало производно предузеће. Стручни кадрови управе ове школе укључиће се у акционарску ткачку радионицу, коју је у Ужицу основала група виђенијих и богатих људи. Питање енергетског извора поставило се 1897. године.

Прихвата се идеја Ђорђа Станојевића да би се, као поуздан добар и јевтин извор енергије, могла искористити водена снага Ђетиње. Станојевић се заложио да се снага Ђетиње претвори у електричну енергију тако што ће се на њој подићи хидроцентрала по Теслиним принципима. Поред снабдевања ткачке радионице електрична снага би се користила и у граду и то дању да се снабдева погон фабрике, а у вечерњим сатима да се осветљавају ужичке улице, зграде и домаћинства. До тада, осветљење јавних места због ретких пролазника било је оптерећујуће за општинску касу, а по кућама и затвореним просторијама, где се одвијао породични живот и занатска производња, осветљавало се помоћу луча и лојаних свећа. Тек 1857. године општина је издала наређење о постављању уличних фењера. Управо из овог разлога, чланови управног одбора са одушевљењем су прихватили идеју Ђ. Станојевића да се уз фабрику изгради и централа. Град ће доживети велику част да буде прва варош у Србији

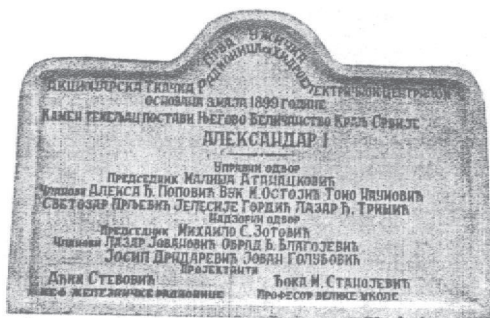
која је добила хидроцентралу подигнуту по нацртима Николе Тесле и принципима његове полифазне

струје, пет година пошто је прорадила централа на Нијагари.

По доношењу дефинитивне одлуке акционара приступило се конкретним припремама: Аћим Стевовић је пројектовао брану, доводни јаз и зграду хидроелектране, док је пројекат хидроелектричног постројења урадио професор Станојевић. Бирајући најповољнију локацију за цео објекат одлучено је да то буде место у самој близини града, на малом простору испод ужичког старог града где Ђетиња излази из клисуре и мирније тече ка граду. Да би се постигао потребан пад воде било је неопходно да се направи брана, а вода јазом доведе до централе. Јазом је постигнут пад од 9м, па се доњи и горњи ниво воде разликовао тачно онолико колико је требало.

Народ је са неверицом пратио радове, не верујући да ће се било шта од тога остварити. „По вароши се поче говорити како је та работа постављена на погрешној основи и ко је још досад видео да од воде постане ватра, и да преко жице кроз таван дође ватра у собу, а да не запали кров.”

Воема свечано било је трећег маја 1899. године, када је у Ужицу краљ Србије, Александар Обреновић, полагањем камена темељца означио почетак изградње хидроцентрале на Ђетињи, прве такве врсте у краљевини „једне привредне и културне установе какве до тада не беше у отаџбини” (хроничари). У Београду је наручен месингани чекић помоћу кога ће краљ поставити симболични камен и на пергаменту исписана споменица која је заједно са лименком уграђена у зграду. Трећи симбол био је комплет важећих новчића који су такође уграђени у темељ. (Спасојевић А. К. 2000)

Посао је убрзо кренуо пуном паром. Многи проблеми су успоравали градњу. Геолошки састав земљишта, конфигурација терена и употреба лошијег цемента успоравали су радове. Остало је записано како је сва „машинерија” допремана до тада забитог Ужица, удаљеног од саобраћајница. Возом је опрема допремана до Крагујевца, а одатле лошим путевима ка Ужицу. На конкурс за превоз нико се није јављао страхујући да ће претрпети већу штету него зараду од тог ризичног посла. На крају је било неопходно направити ојачана воловска кола са три запреге и у деловима превозити машинерију која је монтирана у Ужицу. Стручне радове заједно са пословима на постављању електричне мреже у граду са уличном расветом, као и инсталирање 400 сијаличних места извео је Карл Пинтер уз помоћ шест електричара из Београда и Ужица.

Другог августа 1900. године изградња хидроцентрале „Под градом” је завршена и Ужице је добило електрично осветљење, а кљачница јефтин извор енергије. Био је то истински празник за Ужичане. Они сумњичави почели су да губе опкладе, одједном верујући да „од воде може ватра постати”.

Други образованији и разумнији подједнако су се радовали знајући да овом граду и његовој индустрији долазе бољи дани. Вероватно да нико није у потпуности схватио револуционарност и значај који је носила практична примена славног Тесле. Станојевић на једном предавању на Институту за физику Више школе у Београду истиче: „Ужичко електрично постројење се може сматрати као први тип постројења те врсте код нас и задатак свију нас треба да буде да речима, делима и средствима помажемо да се та врста предузећа код нас намноже.”

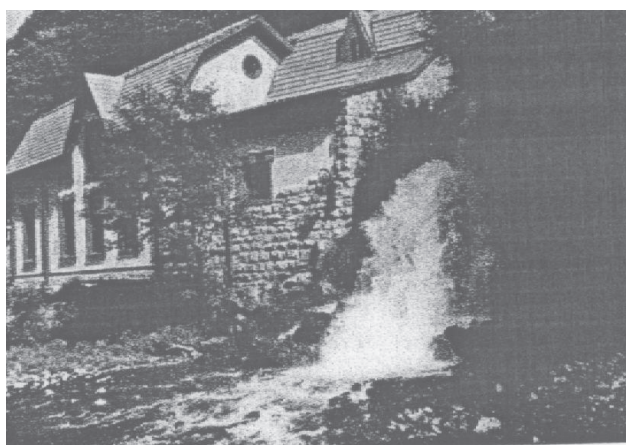
Са столова у кућама Ужичана, из ормана и са прозора, нестајале су петролејске лампе, ути-

хнули су фењери. Почео је да се развија и ноћни друштвени живот. Постаде безбедније увече пролазити улицама, смањи се могућност од пожара изазваних петролејкама, отвори се могућност за рад у вечерњим часовима. Изменио се живот Ужичана у потпуности. Град је био спреман за примену свих техничких проналазака чији се рад заснивао на електричној енергији.

У наредним годинама развој индустрије утицао је да се потражња за електричном енергијом све више повећа и 1911. године саграђена је још једна, а 1929. и друга хидроцентрала на Ђетињи. У првој половини 70-их година све мање се осећа потреба за струјом из старих хидроцентрала јер се на стотине киловат часова струје преузима из тада развијене електро привреде Србије.

Хидроцентрала „Под градом” је до тада нормално радила. Изградњом пруге Београд – Бар земља је засула јаз и привремено онемогућила рад централе. Запослени у погону уложили су огромне напоре, очистили јаз и омогућили понован рад. После извесног времена модернизован је и проширен златиборски пут близу централе. Земља је опет испунила јаз. Део камена који је извађен из јаза искоришћен је и за уређење ужичке плаже. Сви покушаји да се централа оспособи нису дали резултате, па је, како се сећа последњи уклопничар у централу, први објекат за производњу струје на Ђетињи активан од 1900. године током 1973. године прекинуо рад и отишао у историју.

Средином 80 – тих година учестали су напори електропривреде Србије да се овој „старој дами” врати сјај и она претвори у музеј. За прославу 90 година од постојања извршена је њена комплетна рестаурација, обновљена зграда, санирани генератори, уграђена аутоматика. На дан прославе пуштена је привремено у погон ради атракције али и доказа да може да ради. Освежен изглед и техничка оспособљеност потрајала је свега годину дана. Вандали су провалили и уништили све што се могло уништити.

Другог августа 2000. године, на прославу 100 – годишњице постојања, хидроцентрала је поново реновирана и оспособљена. За организоване посете, најављене преко Туристичког савеза Србије, централа се пушта у погон.

ЈОКАНОВИЋА КУЋА

Јокановића кућа, позната и под називом Пецара, једна је од ретких сачуваних репрезентативних кућа деветнаестог века, не само у Ужицу већ и у широј околини. Због наглашених етнографских карактеристика, тј. облика градње, типичног народног градитељства, које је цветало у овом времену, објекат је проглашен за културно добро – етнографски споменик културе.

Госпођа Милодарка Ђајић, етнолог, разговарала је са нама о Јокановића кући. Од ње смо сазнали ко су били Јокановићи, чему је служио овај објекат, зашто се зове Пецара, и како је некада изгледао ентеријер српских кућа.

Петља: У ком стилу је саграђена Јокановића кућа?

М. Ђајић: Јокановића кућа је културни објекат из деветнаестог века. У архитектонском погледу могла би се сврстати у неку врсту прелазног облика од типично оријентално – балканске ка грађанским кућама какве се под европским утицајем граде тек после ослобођења од Турака.

Петља: Ко је живео у тој кући?

М. Ђајић: У кући се није становало. Она је била један од објеката породице Јокановић. Они су имали своју кућу за становање, држали су и механу, а овде су повремено свраћали. Јокановићи су били једна од првих породица које су се доселиле у Ужице. Не знамо тачно када је то било, али знамо да су средином деветнаестог века били једна од најимућнијих породица. Доселили су се из Ливна, места у Босни и Херцеговини, брзо су се уклопили и постали водећи људи у чаршији.

Петља: Због чега је кућа служила као пословни објекат, а не за становање?

М. Ђајић: Претпостављамо да је то због тога што се није грејало у кући. Можда је служила за смештај људи који су долазили пословно.

Петља: Колико има просторија, како су опремљене, и шта се налазило у старом подруму?

М. Ђајић: Данашњи распоред просторија је оригиналан; овако је кућа некада изгледала. Састоји се од четири собе, помоћне просторије и подрума који је служио за оставу вина. Међутим, због недостатака аутентичног материјала било је немогуће кућу уредити као кућу Јокановића. Данашња музејска поставка представља приказ трансформације Ужица од оријенталне вароши „шехера” у српску варош која има претензије да прихвати сва европска струјања која се јављају у Србији после ослобођења од Турака.

„Оријентална соба”

Први од три ентеријера, којима се приказује становање у Ужицу у деветнаестом веку, је „оријентална” соба.

На источном зиду је иконлук - дрвени ормарић са иконом и кандилом. Патос је од дасака, застрт ћилимом. Изнад прозора су рафови, на којима су поређани санови, тепсије и друго метално посуђе. Собе у варошким кућама су биле светле, јер су имале много прозора. Таванице су биле од „шашоваца” са посебним украсним детаљем. Иначе, по собама није било много намештаја: ни кревета, ни столова, ни столица. Спавало се на поду, а ујутру постељина се дизала и склањала у долапе. Јело се из једне посуде која је стајала на средини тепсије „демерлије” или дрвене синије.

Петља: Која је функција другог ентеријера из ког периода потиче и чији су портрети на зидовима?

М. Ђајић: Други ентеријер музејске поставке одражава почетак новог „српског” времена, краја деветнаестог века, када се после ослобођења од Турака код српских трговаца и занатлија, економски ојачаних, јављају потребе за лепим и удобнијим становима. Кућа изнутра почиње да добија другачији изглед - „европски”.

Основу овог ентеријера чини спаваћа соба из заоставштине Даре Поповић, потомка старе ужичке трговачке породице.

Соба је с краја деветнаестог века, а чини је: метални кревет чије су стране исликане биљним и антропоморфним орнаментом, ормар и комода за одећу и текстил од „флорованог“ дрвета, а у соби се налази и машина за шивење „Афрана“. Изложена су и два портрета, трговца Милоша Лојанице и проте Захарија Захарића, радови сликара Димитрија Посниковића.

Петља: Шта је изложено у трећем ентеријеру?

М. Ђајић: Трећи ентеријер представља салон градске куће с краја деветнаестог и почетка двадесетог века, дакле времена када се у Ужицу издваја слој богатих људи и трговаца. У склопу овог ентеријера изложен је и салон у стилу „ајдач“ с краја деветнаестог века, који је у власништву Српске православне црквене општине ужичке.

Салон потиче из породице старог ужичког адвоката и културног ужичког прегаоца Ђорђа Драшкића. Ту су и други

Спаваћа соба

деталји покућства (икона са кандилом, сат, лампа, ћилим), као и портрети трговаца Малише Атанацковића и Милутина Кремића, радови сликара Михаила

Миловановића и Павла Чортановића.

Петља: Кућа је позната и под називом „Пецара“. Објасните нам због чега.

М. Ђајић: Доњи део куће је служио за чување вина, па одатле и назив „Пецара“.

Петља: Због чега сте се одлучили баш за овај посао?

М. Ђајић: Одувек ме је привлачила европска старинска култура и обичаји. Моји су пореклом из Црне Горе. Као просветни радници често су се селили, па сам имала прилику да упознам културе Босне, Македоније и Србије. Овај посао пружа могућност човеку да сазна доста о животу наших предака, али и о развоју других цивилизација. Позивам све читаоце „Петље“ да дођу у Јокановића кућу и виде како су живели стари Ужичани.

*Сања Маријановић
Александра Јевтић
Ивана Анђелић*

Салон с краја 19. и почетка 20. века

НАРОДНИ МУЗЕЈ У УЖИЦУ

Десанка Дрндаревић, музејски саветник - историчар у Народном музеју, води историјску збирку која обухвата период од 1914. године до почетка Другог светског рата. Разговарамо са овом смерном госпођом о оснивању и раду Музеја, о трезорима, Радничком батаљону, Титовој бисти...

Петља: Можете ли нам нешто рећи о подели рада у Музеју?

Д. Дрндаревић: Поред историјске збирке коју водим, постоје и историјска одељења других кустоса који се баве одређеним периодима: период археологије, етнологије, историје, уметности, нумизматике. У Музеју постоје и помоћне службе које се баве пословима рачуноводства, чуварска служба, и постоји стручна библиотека која омогућава свим научним и културним радницима да користе литературу везану за проучавање културне и историјске прошлости ужичког краја.

Петља: Када је основан Музеј?

Д. Дрндаревић: Музеј је основан одмах после Другог светског рата. 1946. године формирано је Друштво за прикупљање и заштиту музејских старина, и одмах се активно укључило у истраживање на овом подручју и прикупљању материјала на терену, које се обављало преко појединаца, архива, библиотека и других културних установа у Београду.

Петља: Да ли су грађани учествовали у прикупљању материјала за музејске поставке?

Д. Дрндаревић: Грађани су много материјала поклањали Музеју, тако да сада имамо преко шездесет хиљада музејских предмета. Сваки тај експонат се уноси у улазну књигу материјала са одређеним подацима о томе ко га поклања, када и зашто. На основу тог материјала се праве музејске поставке, привремене изложбе из области археологије, етнологије, историје.

Петља: Када је постављена прва изложба?

Д. Дрндаревић: Прва изложба је била 1946. године на тему Народноослободилачка борба, и Ослобађање и обнова Ужичког округа 7. јула 1946. године, поводом Дана устанка народа и народности Југославије. Тог датума је Ужице променило име у Титово Ужице.

Петља: Због чега су изграђени трезори?

Д. Дрндаревић: Зграде Музеја зидане су 1938. године за потребе Народне банке из Београда која је желела да у унутрашњости обезбеди објекте за смештај новца, па су подигнути трезори, подземне просторије које су требале да буду ковница новца и трезори за новац. Међутим, како је убрзо дошло до рата, тадашња влада је један део новца, злато и сребро повукла, а нешто сребрног новца и металних сребрних шипки је остао овде. Када је дошло до рата и када су у Ужице дошле партизанске јединице, оне су то искористиле за своје потребе. После ослобођења ове зграде су добиле намену да се користе као објекат за музејску поставку. У првој згради, испред које је тенк, био је смештен Врховни штаб у току 1941. године на челу са Јосипом Брозом. Те собе за Врховни штаб и данас изгледају као некада, аутентичне су.

Петља: Да ли се зна колико је радника страдало у трезорима у време Ужичке републике?

Д. Дрндаревић: У време Ужичке републике Врховни штаб доноси одлуку да се из фабрике оружја, која је у Крчагову била изложена сталном бомбардовању, машине пренесу у трезоре и подземне просторије где ће се моћи безбедније радити, производити оружје, муниција за партизанске јединице. То је била једина фабрика оружја у целој тадашњој Југославији. У фабрици оружја, где је било складиште авионских бомби које су се делаборисале и тај барут је коришћен за пуњење пушчане муниције, дошло је једног дана до експлозије, 22. новембра 1941. године. У тој експлозији страдала је цела смена радника и немамо тачан податак колико их је погинуло јер је ту било људи различитих вероисповести. Према протоколу Православне цркве погинуло је око 100 људи, али се сматра да је тај број већи. Од те јаке експлозије која се десила у трезорима, људска тела су летела у ваздух. Кажу да је то био стравичан приказ. Споменик који је подигнут испред Музеја симболизује страдање радника у трезорима.

Петља: Која је функција тенка испред зграде Музеја?

Д. Дрндаревић: То је тенк из Другог светског рата, он је марке „Хочкинс“, чехословачке производње. Иначе, био је у немачким једини-

цама у операцијама за Милановац, Краљево и у сукобима четника и партизана са Немцима у то време. Пошто се заједнички водила борба, четници и партизани су запленили три тенка. Један од тих тенкова је приликом повлачења Врховног штаба из Ужица 1941. године заплешен од стране Немаца, и после рата је реконструисан и изложен као експонат испред Музеја устанка.

Петља: Кажите нам нешто о Кадињачи.

Д. Дрндаревић: Кадињача је била посебна организациона јединица све до 2002. године када је припојена Народном музеју, и сада смо као једна установа, Народни музеј Ужице.

На Кадињачи је прво подигнута спомен-пирамида, а 1979. године је отворен меморијални комплекс „Кадињача“. Читав Раднички батаљон је пао бранећи одступницу Врховном штабу и Титу ка Златибору.

Петља: Да ли је тачно да су у тој бици погинула само два немачка војника?

Д. Дрндаревић: Немачки извештаји говоре једно, а наши друго. Мало је Немаца страдало, они су били надмоћнији, а наши борци нису ни били спремни за такву операцију. То су били људи одведени из фабрика, из радионица, опанчари, обућари, кожари и нису имали ратног искуства да би се супротставили таквој моћној сили.

Петља: Где се тренутно налази Титова биста?

Д. Дрндаревић: Историја се не може брисати, историја се мора памтити, учити. Отклањање Титове бисте значи непознавање историје. Биста је смештена у једном углу, ту иза зграда, скоро да се и не види. Потребно је да историја као наука оцени позитивна и негативна дела тог човека, и да ми то прихватимо као чињеницу.

Петља: Колико је значајна фотографија као историјски документ?

Д. Дрндаревић: Познато је да се многи догађаји могу реконструисати на основу фотографија. Фотографија је настала 1849. године. Када је Наполеон III кренуо у рат, снимео је све своје војнике. После су настале школе фотографа. Наши учени људи су ишли да се школују у иностранство и фотографија постаје један значајан медиј. Ратна фотографија је много значајна и битна као документ о злочинима и догађајима у време Балканских ратова, Првог и Другог светског рата. У време Првог светског рата, Врховна команда српске војске је донела одлуку да постави у све ратне

јединице фотографе који су снимали догађаје и моменте из живота наших ратника, али и операције, ратне сукобе, злочине. Алгербајт Рајс, професор са Лозанског универзитета, указивао је на неопходност да се ратном фотографијом светска јавност обавести о томе шта се српском војнику, ратнику дешава у Србији током 1914. године, када је аустроугарска сила кренула на Србију. Фотографска служба је била добро организована, била је при Врховној команди и оставила је доста значајних фотографија. Било је и доста фотографа аматера који су својим апаратима снимали догађаје из јединица. Међу њима је и Малиша Стефановић о коме радим монографију. Ратни фотографи су били изложени опасностима, али жеља човека да нешто овековечи је јача. Јер сваки забележени тренутак је моменат за памћење, све оно што не забележимо је прошло као незапамћено.

Петља: Како сте дошли до идеје да се бавите овим послом?

Д. Дрндаревић: Прво сам радила као професор у школи. предавала сам историју шест година. И тада сам довела ученике у Музеј, једноставно желела сам да их упознам са историјском прошлошћу нашег краја и увек ме је то привлачило. Желела сам да мало детаљније упознам музејске збирке и онда сам се определила 80-те године и дошла у Музеј. Овим послом се бавим и врло сам задовољна. Много тога сам урадила, а ускоро објављујем једну монографију породице Стефановић - „Задужбинари града Ужица“. То је врло интересантна учитељска породица, која је много тога дала и допринела културном развоју овог краја.

Петља: Да ли бисте препоручили младима да се баве овим послом?

Д. Дрндаревић: Свакако. Ово је веома интересантан посао. Ко хоће и жели да ради може себе пронаћи у овом занимању, било да се бави археологијом, етнологијом или историјом. Имаће прилику да сазна, али и да пронађе и открије многе тајне приликом истраживања или ископавања предмета. Када откријеш ново дело, допринесеш културном развоју средине, када учиниш нешто велико за свој град, бићеш потпуно испуњен човек.

Ивана Затежић
Тамара Станић
Софија Словић

КЕРАМИКА ЗЛАКУСА

Међународна колонија уметничке керамике „Злакуса” је део ауторског пројекта „Керамика Злакуса”, Софије Бунарџић. До сада је одржано девет Међународних колонија уметничке керамике „Злакуса”, од 1996. до 2004. године у организацији Удружења „Керамика Злакуса” Ужице. У раду је учествовало 145 уметника, из 14 земаља света (Јапан, Италија, Швајцарска, Аустрија, Грчка, Бугарска, Македонија, Румунија, Португалија, Велика Британија, Гана-Африка, Малта, Турска и Србија и Црна Гора).

Петља: По чему је изузетна ова колонија?

С. Бунарџић: Посебност ове колоније се огледа у грађењу финих спона између традиционалног грнчарства, јединственог по материјалу и методу рада у овом делу Европе и света и, са друге стране, савремених тенденција у уметничкој керамици.

Петља: Због чега се колонија одржава у селу Злакуса?

С. Бунарџић: Домаћинства у селу Злакуса, надомак Ужица, баве се израдом керамике на стари, традиционални начин више од 400 година. Технолошки процес израде керамике, који је веома сличан ономе у праисторији, и данас се примењује и изузетно је занимљив за савремену уметност. Када сам се пре двадесет пет година, тачније 1979. године, први пут сусрела са лончарским производима из Злакусе, схватила сам све богатство и културну вредност таквог начина израде керамике. Дозволити да се угаси тај стари традиционални занат био би неопростив грех и према нама, и према свету, а нарочито према будућим поколењима.

Петља: Чему сте тежили, који сте циљ поставили пред собом?

С. Бунарџић: Покретањем и реализацијом овог ауторског пројекта намера ми је била да омогућим савременим уметницима, академски образованим керамичарима врхунске професионалности из наше земље и иностранства, да истражују и експериментишу у теорији савремене керамике непознатим процесом израде у техници названој „Злакуса” или „Софија-Злакуса”. Желела сам да их укључим у процес обнављања, настављања и даљег оживљавања овде сачуване традиције, да се не би угасила са генерацијом старих мајстора

грнчара, већ да се овом колонијом направи повратна спрега у смислу подстицања младих житеља села да умеће и искуство својих предака одрже и предају у наследство будућим генерацијама.

Петља: У чему се огледа особеност израде предмета на овај начин?

С. Бунарџић: Специфичност ове нове технике у уметничкој керамици, техници „Злакуса” и техници лончарско-грнчарског заната је у материјалу и начину рада: глина се меша са ситно млевеним минералом калцита (врста камена), затим се од припремљене смесе раде посуде, односно уметнички предмети на ручном точку (колу) зидањем - грађењем, а након тога се предмети суше, предгревају и пеку на отвореном пламену ватре од високо калоричног дрвета на око 600- 700 степени. Материјали - глина и минерал калцита, копају се и ваде са локалитета у селу Врањани и Рупељево.

Петља: И ове године, већ по традицији, девета Међународна колонија уметничке керамике „Злакуса 2004” отворила је врата уметницима света, а учесници су били смештени, као и прошле године, у дому мајстора Луке Шуњеварића. Реците нам нешто о томе.

С. Бунарџић: Као и ранијих година уметници су импресионирани целокупном сликом природе, глине, радом на ручном грнчарском витлу, печењем на отвореној ватри, организацијом и гостољубивошћу њихових домаћина. Уметници су на овогодишњој, деветој колонији направили око сто предмета, а успели су и да посете култур-

не институције и знаменитости у Ужицу и околини.

Петља: Да ли се за „Колонију Злакуса” чуло у свету?

С. Бунарић: Међународна колонија уметничке керамике у Злакуси, може се рећи, већ има светску афирмацију. За протеклих девет година успостављене су и учвршћене везе са бројним уметницима, удружењима, галеријама и уметничким организацијама. Живот радова насталих на летњој колонији почиње првом изложбом у Градској галерији у Ужицу, а затим се креће на пут по земљи и иностранству.

Петља: Да ли су већ почеле припреме за десету колонију?

С. Бунарић: Десету, јубиларну, колонију организоваћемо у знаку нашег препознатљивог гостопримства, високих уметничких вредности које гарантују позната имена савремене керамике, али и са задовољством што се једна идеја о очувању и обнови традиције потврдила на најбољи начин.

Успех и препознатљиво име колоније афирмише пројекат „Злакуса” као вредан уметнички допринос модерној керамици, уједно и наш запажен културни искорак у свет. Утемељеност у народном стваралаштву знак је његове аутентичности, вековне потребе да се занати чувају, али и осмишљавају новим визијама људи од дара за лепо и вредно.

Остајемо у великом ишчекивању уз жељу да следећа, десета, јубиларна колонија поново окупи угледна уметничка имена савремене уметности и још једном се потврди као прави спој традиције и уметности, јер како каже један уметник „све је као у музици - што више свираш то је чулније и боље”.

Петља: У априлу 2002. учествовали сте у екипи професора и еминентних уметника који су основали Уметничку школу у Ужицу, а у септембру 2002. имали сте прилику да напишете наставни план и програм рада за стручну наставу из домена уметничке керамике за средње школе.

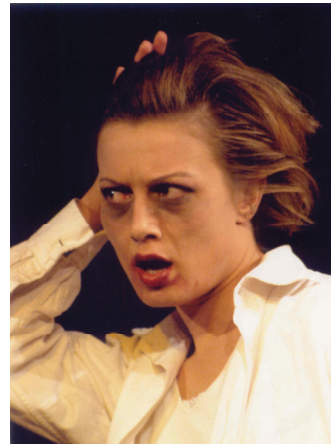

С. Бунарић: Да, то је била прилика да се ученицима омогући оспособљавање за рад у новој техници и технологији у уметничкој керамици, техници названој „Софија – Злакуса”. Тиме је дата прилика да се и званично очува стари лончарско - грнчарски занат и наша традиција.

Тамара Станић
Ивана Затежић
Софија Словић

МИРИС И ДУХ ПОЗОРНИЦЕ

Разговор са Тањом Јовановић, глумицом
Народног позоришта у Ужицу

Тања у улози Ленке у представи
Порфирогенеза

Петља: Да ли сте од малих ногу знали шта ћете да будете кад одрастете?

Т. Јовановић: Откад знам за себе имитирала сам певаче и глумце. Сећам се да су ме у обданишту звали „глумица”.

Петља: Ваша прва представа?

Т. Јовановић: То је био комад под називом „Идем у лов”, а лик се зове Бабет. И сећам се представе „Баш челик”. А прва представа у професионалном раду била је „Кад неко зазвони” у режији Милијана Ивановића.

Петља: Једна од најомиљенијих улога?

Т. Јовановић: Пуних пет година радим у професионалном позоришту, а највише волим да глумим лик Ленке у „Порфирогенези”. И шта год да глумим сви ликови су ми занимљиви. Играла сам у многим представама, на пример „Боинг, Боинг”, „У навиљцима”, „Конкурс” ...

Петља: Зашто не глумите у филмовима када сте веома добра глумица?

Т. Јовановић: За сада је позориште главно у мом животу. Имала сам пуно понуда. Снимала сам ТВ драме. Последња ТВ драма коју сам снимила је „Богојављенска ноћ” за БК продукцију.

Петља: Омиљени филм?

Т. Јовановић: Омиљени филм ми је краткометражни играни филм „Богојављенска ноћ” у коме играм мајку која умире и напушта своје дете.

Петља: Ваша највећа срећа у животу?

Т. Јовановић: Моја највећа срећа у животу је моја ћерка Софија која има седам година. Ову срећу допуњава сцена и позорница. Када је сала слободна проведем по неколико сати удишући мирис и дух позорнице.

Петља: Шта поручујете младим глумцима ?

Т. Јовановић: Ако себе видите у глуми, покушајте да се изборите за свој циљ.

Александра Јевтић
Сања Маријановић

КОЛО СРПСКИХ СЕСТАРА МЕСНИ ОДБОР УЖИЦЕ

Традиција дуга један век, преданост и доброта су оно што краси чланице Кола српских сестара. Њихов мото је „Ваше мало може бити много за оне који немају ни мало”.

*Слободанка Мира Ђирковић,
председница МОКСС Ужице*

ПЕТЉА: Ко су чланови Кола српских сестара?

МИРА: Морам да нагласим да је чланство у Колу српских сестара добровољно и да се углавном учлањавају жене добре и јаке воље, сестре које желе да учине нешто добро на хуманитарном плану, на културно-просветитељском плану.

Ми у Колу не гледамо ни професију, ни веру, није битно ко је ког занимања, које је старосне доби, само је важно да је неко ко жели да помогне људима у невољи. Године нису препрека. Данас у овим тешким тренуцима, када су људи углавном у свађи са временом, врло је тешко наћи начина да се бавите нечим поред послова, поред своје куће, али неко ко то жели, он то и оствари. Лење особе ће увек тражити изговор, а особа која жели да ради, да помогне, она ће увек одвојити време и нешто од свог иметка да помогне. Што се тиче времена и обавеза, могу да истакнем и да дам пример баш професорки ваше Школе. То су младе особе

које имају других садржаја, имају малу децу, мужеве, али су ревносне и срцем су у Колу, а то је оно што мене у овом тренутку радује.

ПЕТЉА: Када и ко је основао Коло српских сестара?

МИРА: Коло српских сестара је хуманитарна организација која постоји још од 1903. године, а основали су је наша сликарка Надежда Петровић, Делфа Иванић и њен супруг, дипломата Иванић, а Колу је кумовао Бранислав Нушић. Прошле године прославили смо стогодишњицу Кола. Кола су обновљена у Београду деведесетих година, где је наш главни одбор, а 1992. године је обновљен овде у Ужицу. Ми смо 2002. године прославили десетогодишњицу, онако како то и доликује, са нашим драгим суграђанима, са нашим донаторима и гостима са стране.

ПЕТЉА: Акције којима се бави Коло?

МИРА: Ја прижељкујем то време када ће Коло моћи да се бави културно-просветитељским радом. Све ово што се

догађало на овим просторима је показало да постојање Кола није случајно. Када су почеле ове недаће, било је много избеглица и требало је те људе збринути. Коло није толико моћно да може решити све проблеме, али је ублажило муке тих паћеника. Још од првих ратних година обилазиле смо ратнике у болници и из својих џепова прикупљале новац за њих, јер ми увек кажемо да наше мало чини некима много. Коло је колико год може бринуло о свему, било да је то подела гардеробе, хигијенских предмета... Морам да нагласим да Коло од 2000. године није тражило донације, све до ове 2005. Коло српских сестара опстаје захваљујући сопственим снагама. Ових дана смо почели да тражимо донације, али само од оних који могу и онолико колико могу.

ПЕТЉА: Где се налазе ваше просторије?

МИРА: Били смо смештени у друштвеном центру у дому „Петар Радовановић”, али

сада користимо мој кућни телефон и просторије Парохијског дома. Остварили смо изузетну сарадњу са свештеницима и црквом.

Коло српских сестара се бави културно – просветитељским радом, промоцијом књига, стручним предавањима итд. Једна од успешних акција је и летња школа народне уметности „Плава птица” за децу основних школа. Циљ је био очување основних уметничких вредности, националне културе у области фолклора, српске песме, веза, ткања, познавања лековитог биља и народне грнчарије.

Захваљујући организацији „HELP”, МОКСС у Ужицу поделио је 1351000 килограма хране, 31 тону одеће, 152000 килограма средстава за хигијену.

Биљана Јовић

ЦРКВА ХРИСТОВА ЈЕ БРОД СПАСЕЊА

Интервју са оцем Павлом
Маринковићем, старешином Саборне
цркве Светог Великомученика Георгија
у Ужицу

Петља: Веронаука је постала редован предмет у школи. Да ли то значи да су млади почели да се враћају Цркви?

Отац П. Марковић: Веронаука у школи је важна и потребна да ученици на време упознају божанску науку, чују реч Божју. Када одрастају, за разлику од генерација које веронауку нису имале, они слободно са знањем одабирају пут којим ће поћи. Дакле, у Цркви за Христом, или онај други. Веронаука тек треба да покаже добре резултате.

Петља: Како коментаришете тврдњу да је повратак народа Цркви само израз помодарства?

Отац П. Марковић: Тачно је да има и оних који у цркву долазе из тих разлога, али и њих треба примати исто, и од њих самих зависи хоће ли семе Божје донети добар род или не.

Петља: Многи Цркву доживљавају само као институцију - верску грађевину. Постоји ли осећај за Цркву у њеном суштинском значењу?

Отац П. Марковић: Има оних који Цркву погрешно доживљавају, али Црква Христова је брод спасења и Господ сваког позива да у тај брод уђе, ако хоће себе да спасе. Због спасења људи, врата храма Божјег су стално отворена. Ко то схвати он ће уз Божју помоћ бити спасен.

Петља: Какав је однос између вере и знања? Да ли знати значи веровати и обрнуто?

Отац П. Марковић: Вера је надразумна и не може се у вери све објаснити знањем. Јер, знање и разум су ограничени, али је потребно да учимо, спознајемо своју веру и да је у том односу пратимо према врху.

Петља: У данашње време има пуно кривих учења и велики број секти. Како се понашати ако дођемо у контакт са њима?

Отац П. Марковић: Увек је било оних који су искривљено учили реч Божју и тако отишли у секту. Треба слушати глас своје Православне цркве која је пуна светих доказа о штетности таквих учења. Одбацимо погрешне учитеље, наравно, знајући шта одбацујемо и коме припадамо.

Петља: Где је корен нових проблема и има ли наде за спас младих?

Отац П. Марковић: Сатана је лаж и отац лажи, у њему је корен зла и проблема, и живот и ход са њиме је пропаст. А Христос је дошао, на Божић, на овај свет; Бог се спустио и постао човек. Као Бог у човеку чинио је многа чуда, дарујући људима здравље, живот и показујући да је са нама Онај који живот даје и који је јачи од смрти, који има власт

над смрћу. Победивши смрт, Он је човеку даровао живот. Христос нам нуди себе, нуди нам спасење, нуди нам наду. И наде има, само је потребно да је хоћемо.

Петља: Можете ли дати неки савет младима?

Отац П. Марковић: Схватимо да је ово време, у коме ми живимо, наше време, и да ми друго немамо и нећемо имати. Ми се, у овом времену, или спашавамо усвајајући живот по православној Христовој вери, или падамо занемаривши је, али на нашу штету.

Миланка Тошић

СТАРА ЦРКВА СВЕТОГ АПОСТОЛА И ЈЕВАНЂЕЛИСТЕ МАРКА

Стара црква у Ужицу смештена је у делу града познатом по имену „Царина“. Није тачно утврђено када је црква подигнута. Према несигурним подацима постојала је у првој половини XVIII века. Подаци говоре да је у Ужицу у XVI и XVII веку било православних становника што упућује на могућност постојања цркве. Феликс Кониц помиње Маркову цркву у Ужицу за коју каже да је саграђена 1828. године. Стога се основано може веровати да је ово, у ствари, стара црква и да је грађена на месту старије цркве подигнуте 1721. која је уништена у каснијим устаничким борбама. У архитектонском погледу црква спада у грађевине неуобичајеног облика. Грађена је у бондруку, са стрмим и високим кровом, покривена шиндром, са малим дрвеним торњем на западној страни. Уз цркву је подигнут 1890. године веома леп звоник од дрвета. Достиже висину од 18 метара. Састоји се од четири спрата. Спратови,

односно међуспратне конструкције, наглашене су посебно испуштеним кровићима од шиндре. Вертикална конструкција сужава се према врху. Дрвени звоник по складним облицима и лепоти, јединствен је у Србији. Градио га је један ужички сајција. Многе занатлије Ужица записани су као ктитори звоника. Посебан значај старе цркве је у томе што је она ризница врло значајних икона и низа других драгоцености и реликвија, као што су делови старог иконостаса, рад зографа Симеона Лазовића, или целивајућа икона, иконописца Димитрија Посниковића. Ту су иконе: Благовести, Свети Архангел Михаило, Свети Андреја, Свети апостоли Петар и Павле, Свети Никола, Свети Василије Велики. Иконе су сликане 1851. године, када је Димитрије Посниковић боравио у Ужицу. Овде се чува и једна икона рад Јанка Михаиловића Молера из Драгачева, коју је овај поклонио војводи оберкнезу ужичком Михаилу Радовићу. У цркви има и доста грчких бакрореза. Сачуван је и један антиминос, рад Посниковића. У ствари, у цркви су радови ужичких кујунџија из XIX века. На основу стручних упутстава архитекте Добрисава Павловића, оронула стара црква и звоник су обновљени, и урађена је пригодна изложба значајна за историју цркве и овог краја.

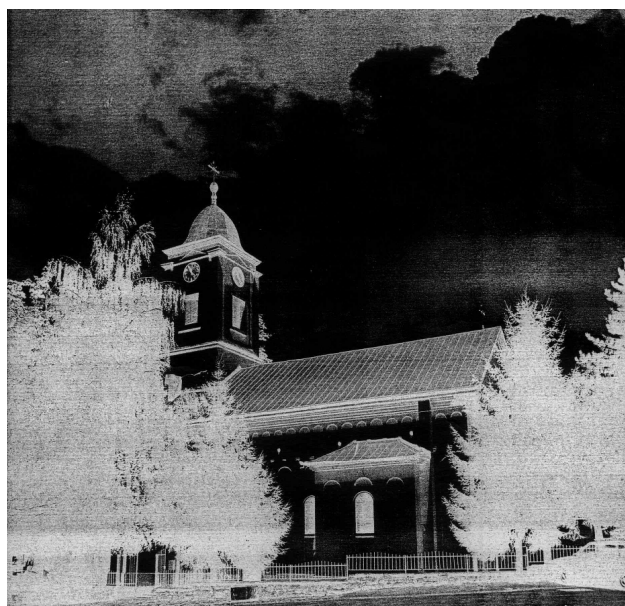
Библиотека Свети апостол и јеванђелист Марко

Православна библиотека Свети апостол и јеванђелист Марко, налази се у звонари старе цркве Св. апостол и јеванђелист Марко. Библиотека је почела са радом у септембру 1998. године. У библиотеку је учлањено преко 850 чланова. Библиотека располаже са око 1300 књига, књижица и часописа, који су доступни за читање. Библиотека ради четвртком и петком од 16 до 18 часова и недељом од 9:30 до 11 часова.

САБОРНА ЦРКВА СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА

Нова црква у Ужицу сазидана је од тврдог материјала. Ктитор цркве је окружно начелство и народ овог краја. У акту од 6. фебруара 1840. године, Ужичани обавештавају Попечитељство посвештенија да су одлучили да граде цркву и траже зајам у износу од 20.000 гроша. Кнез Михаило Обреновић, актом од 24. марта 1840. године, када су Ужичани већ почели зидање, одобрава зајам од 20.000 гроша за наставак градње храма, с тим да се исти врати за осам година. Исте године, 14. маја, обавештавају Попечитељство да ће градња стајати 5.000 талира и шаљу као прилог план будуће цркве. Најзад, 6. јула 1843. траже на зајам 500 дуката од кнеза Александра Карађорђевића за завршетак храма. Али зајам не

добиају, јер су претходне године већ добили 2.000 талира. Тада су Ужичани тражили дозволу за сакупљање прилога, „писанлија”, за завршетак храма. Ужичани су цркву завршили за две године и 1844. године је освештали. Основа цркве је једнобродна, са полукружним апсидама, али певнички простори су правоугаоне основе. Фасада је једноставна, а испод подстрејног простора иде лучни фриз који артикулише лизене на јужној и северној страни. На западној страни су два слепа лучна прозора и један правоугаони, испод иконе заштитника храма-Светог Георгија. На јужној фасади, изнад врата, налази се шиљати турски лук, а изнад два мала слепа прозора. Са обе стране врата су два прозора. Изнад певнице је по један лучни прозор, а изнад њега један мали слепи прозор. На апсиди је један лучни прозор. Унутрашњост наоса подељена је дорским пиластрима на четири травеја. Припрата је засвођена бачвастим сводом. Певнички простор делује као нека врста трансепта. Иконе за иконостос и зидне слике израдио је Димитрије Посниковић заједно са Милијом Марковићем. Сачуване су само царске двери и северна страна иконостаса, пошто је јужна страна страдала у пожару 1955. године. На хору се налазе зидне слике српских светитеља и то: Свети Сава, Свети краљ Урош, Свети краљ Стефан Дечански, Свети краљ Милутин, Свети Симеон Мироточиви, Свети цар Лазар, Свети деспот Јован, Света мати Ангелина, Свети Стеван Штиљановић. Сачуван је и део записа на јужном зиду наоса по коме се види да су зидне слике односно фреске и иконостас радили Милија Марковић и Димитрије Посниковић, родом из Карловца, „Војводства Србског, лета Господњег 1851”. Црква је поправљана више пута, а највећа поправка је извршена 1990. године када је постављен бакарни кров. Нове реконструкције у унутрашњости храма извршене су 2004. године. Урађено је подно грејање, а стара галерија је срушена и замењена новом.

Припремила: Миланка Тошић

СВЕ ЈЕ ЗАНАТ

Миливоје Петровић, познати ужички сајција, цео живот је посветио свом послу. Предано, часно и са пуно љубави, овај вредни човек поправља сатове, а добро познаје и златарски, граверски и оптичарски занат.

„Сећам се када сам први пут отишао са братом у биоскоп и доживео своје прве тренутке среће гледајући покретне слике на филмском платну. Пожелело сам да имам свој биоскоп. Нисам много чекао, већ сам се дао на посао. Узео сам цртане стрипове и на целофану исеченом као филмска трака исцртао свој први филм „Гарзан у џунгли“. Затим сам од дрвених дашчица направио четвртасту цев дужине пола метра са прорезом за филм, а отпозади сам монтирао батеријску лампу. Увече сам окуљао своје другове и на зиду приказивао покретне слике, кадар по кадар. То је трајало неколико месеци све док нисам почео да размишљам о томе како да набавим камеру. Тада сам имао девет година. Од ујака из Америке сам добио први „Кодак“ фото апарат. Мојој срећи није било краја. Одмах сам се учланио у аматерски фотографски клуб, који се налазио у старој Соколани. Врло брзо сам научио израду фотографија, а слике су биле у црно - белој техници.”

Петља: Били сте радознано и свестрано дете?

Петровић: Да, упоредо са учењем фотографисања веома добро сам свирао усну хармонику, а због љубави према музици отац ми је купио праву

клавирну хармонику. Моја маштања и љубав према свему што је ново није се никада гасила, већ ме је све више обузимала. Врло брзо сам схватио шта је добро и корисно за моју будућност.

Петља: Када сте се заинтересовали за сатове?

Петровић: Преокрет у мом животу настаје у оном моменту када ми је мој школски друг Недељко Матовић понудио џепни сат за двадесет динара. Без размишљања сам прикупио новац и већ сутрадан тај сат је био у мојим рукама. Прво што ми је пало на памет је било шта то унутра има, и шта је то што стално куца тик-так, тик-так. Нисам много размишљао, узео сам га и на једвите јаде отворио поклопац. Видео сам механизам и одушевио се. Дуго сам га гледао и ножићем повремено заустављао све док у једном моменту нисам дирнуо где не треба и, наравно, сат је стао. Тада сам пожелело да га сам поправам. Како нисам имао потребан алат, отишао сам код комшије часовничара да га, наводно, питам колико је сати, а у ствари желео сам да видим шта он користи од алата. Ушао сам у радњу и рекао: „Добар дан, мајсторе. Колико је сати?“. Све време сам гледао шта он ради. Очи су ми биле огромне, не бих ли шта могао видети. Однекле сам знао да желим бити часовничар. Дошао сам кући, поново узео сат и почео да га расклапам. Одједанпут је сат звркнуо и више му није био потребан мајстор. Знао сам да сам га средιο заувек. У себи сам се зарекао да ћу научити да их поправам.

Петља: Када се остварио Ваш сан?

Петровић: Жеља ми се остварила после четири године. Имао сам шеснаест година када сам почео да учим занат код Хајдуковић Лазара, чија је радња била преко пута зграде Скупштине. Код њега сам учио занат две године, а потом у Београду још две.

Петља: Да ли сте се по повратку у Ужице одмах почели бавити послом часовничара?

Петровић: У Ужице сам се вратио 1961. године, због могућег одласка у армију. Како позив за армију није стизао, запослио сам се у радњи покојног часовничара Милуна Петровића, и ту остао око две године. Ту сам упознао своју садашњу супругу и оженио се у 24. години.

Петља: Када сте отворили своју радњу?

Петровић: Отворио сам је 27. марта 1964. године, и у њој радим до данас. Значи, моје дружење са сатовима траје 47 година. Да би се неки посао радио толико дуго сигурно да треба пуно љубави. Да се поново родим, опет бих желео да будем часовничар. Наравно, поред овог заната учио сам и златарски, граверски и оптичарски занат, мада највише радим поправке сатова, златног и сребрног накита, као и поправку наочара.

Петља: Имате ли наследнике у овом послу?

Петровић: У мојој породици до пре пар година сви су се бавили овим пословима. Супруга и моје три ћерке увек су могле да ме одмене, јер су упоредо са учењем школе училе и моје занате. Најстарија ћерка је положила за златара, средња за гравера, а најмлађа зна сва три заната, као и моја супруга. Најмлађа кћи, Љубица, вратила се са факултета решена да настави традицију Миливоја Петровића.

Петља: Чиме сте се још бавили?

Петровић: Мој живот је до пре десет година био веома интензиван. Више од 25 година играо сам стони тенис, а упоредо и мали фудбал. Био сам први тренер стоног тениса који је дипломирао при Факултету за физичку културу у Загребу.

Петља: Ви сте и оснивач највеће лиге у малом фудбалу?

Петровић: Да, та лига је имала 63 екипе са преко седам стотина играча, а њен председник сам био скоро петнаест година.

Петља: Шта бисте поручили младима?

Петровић: И на крају, поручио бих младима, као и својим бројним унуцима и унукама, да поштују своје родитеље, да живе часно и поштено, и ма који посао одабрали да раде да га обављају савесно и са љубављу. Сваки посао је исто што и занат, заправо, све је занат. Занат је бити и доктор и чистач улице. Онај ко не зна да ради свој посао добро, он није испекао занат и проћи ће лоше у животу. Човек у младости осети којим би послом требало да се бави, да буде часовничар, берберин, музичар или нешто друго, али важно је да воли то што ради. И још нешто, желим свима добро здравље, леп пород и дуг живот. И још нешто, маните се, децо, цигарета, алкохола и дроге - живот ће вам бити много лепши без тих порока.

Александра Јевтић

ЈЕЗИК ЈЕ ЖИВИ ОРГАНИЗАМ

Свакодневно излазимо на улицу и срећемо разне људе чији су животи обични и чија прича се може испричати у три реда. Ипак, неки људи су посебни. Они су помогли да се усаврши и буде лепши за будућа поколења. У једном обичном месту као што је Севојно, и обичној кући, неких 200 метара од центра, живи један необичан човек. Баш један од оне неколицине коју сам поменуо. Надам се да ћу кроз следећи интервју успети да вам пренесем бар део утиска који је на мене оставио мој комшија Милован Караџић.

ПЕТЉА: Од када сте почели да се заимате за језике?

МИЛОВАН: У основној школи читајући „Принца Валијанта”, у коме се јављају Саксонци златних плетеница, питао сам се како изгледа језик којим су говорили. А прве информације о језицима, који нису руски, добијао сам са плаката за филмове (60-их је била веома оскудна литература).

ПЕТЉА: Које сте школе завршили и колико језика говорите?

МИЛОВАН: Гимназију и Филолошки факултет. Од језика говорим: немачки, енглески, француски, италијански, шпански, руски, а иначе не постоји ниједан европски језик који не бих могао уз велику поузданост обрадити у оба смера. Бавим се и упоредним проучавањем семитског, угро-финског и турско-татарског. Систем кинеског познајем, али ме као изолирајући језик не привлачи.

ПЕТЉА: Шта је језик?

МИЛОВАН: Језик је живи организам ког је иницирао човек, али се он развија у већини случајева независно од људске воље и стално се мења. Могу се ухватити само одређени пресеци у језику, који су увек релативни да би се показало дато стање у датом тренутку. Однос између језика и историје људског рода је следећи: историју пишу људи и томе не треба

превише веровати, језик пише време и у њему се препознаје она права непатворена историја једног народа, и онај ко уме и ко хоће да дешифрира поруке које носи језик, имаће праву историју носиоца неког језика.

ПЕТЉА: Најлепши језик?

МИЛОВАН: Сви су језици леви и савршени као ентитет, али ја, према својим склоностима, највише волим немачки.

ПЕТЉА: Где сврставате српски језик, према лепоти?
МИЛОВАН: Сваки говорник матерњег језика није меродаван да говори о том језику, јер превише га добро осећа да би га посматрао са стране. Но што се тиче самог српског језика, он је тренутно под утицајем београдског говора у опасности да се изобличи до непрепознатљивости и, што је необично, овај процес се одвија толико брзо да су промене свакодневне.

ПЕТЉА: Да ли сте имали времена за дружење и какав је био ваш однос према друштву?

МИЛОВАН: Најлепши период у формалном школовању је основна школа. Те другове из основне школе и даље препознајем као и они мене. Другове из средње школе готово да не виђам. На факултету је суревњивост сувише велика да би се остварило било какав однос.

ПЕТЉА: Шта за вас представља језик?

МИЛОВАН: Језик је сав мој живот и толико ми значи онај део који се тиче поређења језичке историје да од тога не желим да имам било какву корист. Доста књига, од којих су неке веома обимне, превео сам на више страних језика и не желим никакву зараду и популарност, јер не желим да профанишем свој сопствени живот. Те књиге могу прочитати само људи чије име и презиме знам. Живим од споредних ефеката познавања језика.

ПЕТЉА: Шта бисте поручили младима који желе да се баве језицима?

МИЛОВАН: Језик је свет за себе, неистражен и компликован са ружним и прелепим местима. Проучавању језика нема краја. То је нежна биљка која се мора стално неговати и зато се у учењу језика не смеју правити прекиди. Не постоје вредни и мање вредни језици. Сви они су савршени за дати тренутак. Енглески као први језик данашњице није ништа више вредан од пигмејског који у свом речнику има само 2000 речи према енглеских 600000. Језик се не сме поистоветити са расом. Србин данас по свом генетском коду није *vened* или *sorab* са леве обале Доње Лабе.

Слободан Дабовић

Земља је наша мати

Ана Ђуричић, професор екологије и заштите животне средине у Техничкој школи „Радоје Љубичић”, годинама успешно води Еколошку секцију.

Петља: Колико је очување животне средине битно за човечанство?

А. Ђуричић: Можда би на почетку овог нашег разговора могли да се присетимо речи индијанског поглавице Сијере, из давне 1854. године:

„Део смо Земље и она је део нас. Земља не припада човеку, човек припада Земљи. Ми то знамо. Све ствари су повезане, као што је породица крвљу сједињена. Није човек испрео мрежу живота. Он је у њој само пука нит. Шта год да учини тој мрежи, чини себи.

Научите вашу децу ономе чему смо ми научили нашу, да је

Земља наша мати. Шта год задеси Земљу снаћи ће и синове Земље.”

У неком мом досадашњем раду и схватању живота ово је можда и идеја водилца. Децу треба још од најранијег детињства учити еколошком моралу, помоћи им да стекну еколошку свест као важну животну философију.

Петља: Када је Секција почела са радом?

А. Ђуричић: Ја сам као професор биологије са једном врстом посебног надахнућа почела да организујем активности из области екологије у нашој Школи. Наследила сам ову улогу од наше бивше колегинице Славице Вујадиновић, која је предавала стручне предмете грађевинској струци. То је још један пример колоко је екологија мултидисциплинарна, колико је зашла у све сфере човековог рада и живота.

Сами почеци рада Еколошке секције били су скромни. Пре свега, радили смо на усвајању и проширивању знања из области основних еколошких појмова и принципа. Писали смо радове, разговарали о њима.

То наравно није било довољно. Сви смо ми помало засићени сувим информацијама, бројкама, статистичким подацима, табеларним приказима онога што се у природи дешава. Потребно је бавити се акцијама из ове области, отићи у природу.

Прилично скромно и под нашим кровом правили смо зидне новине, изложбе, радили на обогаћивању биљног фонда Школе, на идејама.

Петља: Када сте започели сарадњу са Еколошким фондом?

А. Ђуричић: Врло брзо, још 1993. године почињемо сарадњу са

заштитарима природе ван школе, пре свега са Еколошким фондом нашег града. Они су нам омогућили да 30-ак наших ученика следећих пар година посети Сајам екологије у Новом Саду.

Ту је почела и сарадња са еколошким секцијама других школа. Размењивали смо искуства, долазили до нових идеја. У Новом Саду, иначе, постоји највећи број организација које се баве екологијом.

Те нове идеје односиле су се на програмске садржаје, а то су акције, изложбе, учешће на јавним конкурсима, сарадња са другим организацијама. Управо са реализацијом ових програмских садржаја ја желим да упознам читаоце „Петље“.

Петља: Кажите нам нешто о акцијама које сте спровели у оквиру Секције?

А. Ђуричић: Акције у којима смо учествовали заиста су бројне и разноврсне. Учествовали смо више пута у акцији чишћења корита реке Ђетиње, коју је организовало Удружење „Рајски отоци.“ Ово су били пролећни послови, који су се завршавали уз пасуљ са казана поред саме реке.

У току грејне сезоне често се апелује на савест грађана у вези са загађењем ваздуха. Наши ученици су делили летке, посмартали како се узоркује ваздух и како се у Заводу за заштиту здравља врше анализе узорака. Ту су нам помогли сарадници из Завода - Бране Богдановић и Милка Кончар.

Упознали смо се и са вршењем анализе издувних гасова из аутомобила. Радиле смо на три раскрснице у граду у сарадњи са ЕКО фондом и АМСС-ом.

Петља: Да ли Еколошка секција Школе највише сарађује са Еколошким фондом?

А. Ђуричић: Наравно да је наш највећи сарадник Еколошки фонд, а посебно Јованетић Весна и Пећинар Миладин. Они су нам помогли у реализацији многих пројеката. ЕКО фонд сваке године

организује Дане екологије, у априлу месецу. У оквиру ове традиционалне манифестације имали смо више изложби у холу позоришта. Ја бих посебно истакла поставку са којом смо освојили 1. место на Савезном такмичењу грађевинских и геодетских школа 1998. године у Нишу. Еколошки фонд је затим обезбедио средства за издавање приручника из екологије „Преко света“, чији смо аутори професорка Анела Милетић и ја. Користећи овај приручник многобројни седмаци су се такмичили у еко-квизу, који смо заједно са члановима Секције више пута организовали у нашој Школи. Ученици су верно и одговорно урадили свој део посла, доста тога и научили, што и јесте био крајњи циљ.

Чланови наше секције су учествовали у бројним јавним конкурсима, које је ЕКО фонд објављивао: конкурси за „еко – календар“, конкурси за наше школске пројекте на уређењу Школе и школског дворишта. Тиме су се обезбедила значајна средства за озелењавање платоа испред Школе, израду мини амфитеатра у холу Школе. Ту су и акције у обележавању „светских дана“ у међународном Еко календару – 7. април - Светски дан здравља, 22. април - Дан планете Земље, 5. јун - Светски дан заштите животне средине, 22. март - Светски дан вода. Двадесет другог марта прошле године посетили смо водну акумулацију Врупци и ЈП „Водовод“, где су се ученици упознали са поступком пречишћавања воде.

Петља: Да ли су чланови Секције учествовали у програмима едукације?

А. Ђуричић: Многи чланови наше секције, а ту не могу да не поменем наше бивше ученике Ђоковић Владимира, Терзић Ану, Миловић Марију и Сујић Медина, који су боравили у летњој школи екологије на Копаонику, постигли су успехе из области еколошке едукације. Еколошкој едукацији су допринели и семинари за професоре и ученике у организацији Републичког завода за заштиту природе и ЕКО фонда Ужица.

Петља: Да ли сарађујете са другим секцијама?

А. Ђуричић: Наравно, сарађујемо и са другим секцијама, а посебно са Креативном радионицом (слике, изложбе, макете, еко – мотиви...), Историјском, Рецитаторском, Новинарском.

Петља: Које акције Еколошка секција планира да изведе у будућности?

А. Ђуричић: У току ове године почела је и сарадња са организацијом „Планет арт“. У оквиру те сарадње Секција ће реализовати десетак радионица. Поред тога, до краја школске године планирамо да направимо неколико једноставнијих наставних средстава, да допунимо биљни фонд Школе и да реализујемо пројекат обележавања дрвећа у ширем центру града, који је претходне године прихватио ЕКО фонд. Надамо се да ћемо успети да реализујемо посету Потпећкој пећини и да се упознамо са овим специфичним еко - системом. Они који желе могу да нам се придруже.

Петља: Шта бисте поручили читаоцима „Петље“?

А. Ђуричић: Човекову околину може само човек да одржи, а то се постиже васпитањем и образовањем. Школа као претеча свега напредног мора да учини све на том пољу, што јој је и задатак. Стотине школа, хиљаде ученика могу много да постигну ако су иницијативни и ентузијастички.

Идите у природу, будите према природи што радозналији, постављајте што више питања другима, али и себи.

Новинарска секција

Наши фризери

Историјски подаци указују да су се негом косе и улепшавањем, људи бавили у свим епохама развоја људског друштва, од времена древног Египта па до данас. Како су се фризуре мењале можемо сазнати на основу скулптура, рељефа, слика, мозаика, фресака, ваза, печата и сл.

Наш град одавно развија ову струку. Још пре двадесетак година први фризери обучени су за рад на овом пољу. Међутим, реформом школства прекинут је рад личних услуга, да би 2003. године наша Школа имала ту част да поново изведе нове генерације - учитеље овог лепог заната. Уписано је 15 мушких и 15 женских фризера ове струке, док је 2004. године примљено 30 ученика искључиво женских фризера. Школа је опремила салон у виду ђачке радионице где је свако од ученика пронашао себе, свој кутак у коме таленат, машта и креација долазе до пуног изражаја. Овом лепом занату уче их професорке Милица Матић и Биљана Кабаница.

Поводом Дана школе, 27. јануара на Савиндан, ученици текстилне струке припремили су ревију пижама а фризери су се потрудили да својом маштом улепшају манекене и направе прикладне фризуре. Надамо се да ће млади таленти имати још прилика да изразе своје идеје.

То су били њихови први кораци, а следећи ће бити сигурнији и већи.

Наредних година наши ученици потрудиће се да остваре свој циљ и да фризурски занат приближе уметности.

Припремила: Оливера Стојановић

МОДЕЛИ УЧЕНИКА ТЕКСТИЛНЕ СТРУКЕ

Креација ученице Јелене Ковачевић

Рад ученика Драгана Граовчевића

Аутори и манекени:

- Биљана Ђоковић
- Ирена Ћосић
- Драган Граовчевић
- Јелена Ковачевић
- Анђелија Остојић

Модели које је израдила група ученика из III Т₁ и III Т₂ уз помоћ професора Љубице Папић и Зорице Васиљевић

ИСТОРИЈСКА СЕКЦИЈА

Зид смо сами осликали

Историјска секција негује традицију и трага за вредностима, давно заборављеним. У томе их подучава и подстиче њихов професор Снежана Недељковић. У годишњем плану Историјске секције предвиђене су посете музеју, изложбама и културно - историјским местима и споменицима. Планирано је и упознавање са радом Историјског архива, Градске библиотеке, као и посете неким другим важним институцијама.

Чланови Секције су ученици свих струка наше Школе, и без обзира на то воле ли историју или не могу да се укључе. Пример за то је и рад на уређењу кабинета, где они вешти у цртању асоцијативно осликавају сиве и празне површине зидова. За оне вредније и истрајније, који би да се огледају у знању из историје на вишем нивоу, постоји могућност учешћа на такмичењима које расписује Министарство просвете.

Чланови Историјске секције улепшавају кабинет

Ове године неколико чланова Секције прихватило је учешће у наградном конкурс који је расписало Удружење историчара „Еуро Клио“ и окушаће се у истраживачком раду на тему „Живети у граду“.

Историјска секција одлично сарађује са осталим секцијама Школе и то је најочигледније у припремама за прославу Савиндана.

*Снежана
Недељковић*

Треће место на конкурс Кола српских сестара

Мајка

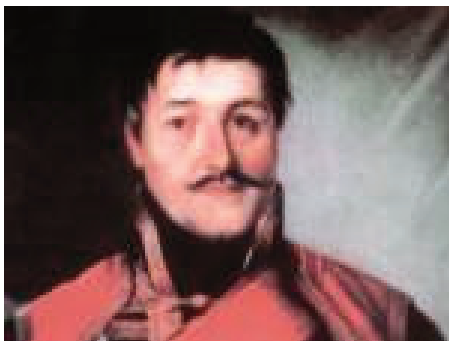
Дежурни ученик је прочитао обавештење о наградном конкурс на тему „Мајка“. Како у задње време нисам баш у најбољим односима са мајком, иронично рекох себи: „Супер, баш ћу леп састав да напишем“. Кад сам дошао кући, већ сам заборавио на састав и сео да радим за рачунаром. Но, по обичају, ту је мајка и њен добро ми познат глас: „Слободане, устај са тог чуда, изгубићеш очи...“. Ни овај пут нисам прећутао. Дуго смо се свађали, не само око рачунара, он је био повод. Изнервиран, легао сам да спавам. Не знам да ли сам сањао или само далеко одлутао у размишљању, углавном из мора несређених мисли једна је нашла смисао-мајка је у праву. Не говори она мени да се склоним од рачунара да би она радила, већ за моје здравље. Сlike су биле као живе пред мојим очима. Свака ствар за коју ме опомињала полако је добијала смисао и схватао сам да су све биле за моје добро. Осетих страшну кривицу и тежак осећај кајања ме мучио, али био сам сувише уморан да размишљам. Ипак, свеже јутро доноси свеже мисли и са бистром главом одлучио сам да се више не свађам са мајком и не приговарам јој. Такође сам одлучио да напишем овај састав, јер мислим да јој бар толико дугујем.

Овај рад не посвећујем женама које су само донеле на свет децу, већ првенствено оним које су их одгајиле и свим женама које воле и брину као мајка. Ових последњих је вероватно мало, јер чудна је мајчинска љубав. Из љубави између двоје заљубљених лако се роди мржња, али не и из љубави мајке према детету. Она воли своје дете без обзира било оно највећи добротинитељ или обичан олош. Прекршићу своје принципе и рећи да између мајке и детета постоји нека метафизичка веза, али како не би: није ли дете део мајке, није ли расло у њеној утроби и прву храну узело са њене сисе.

Читам многа дела и гледам бројне филмове који говоре о рату. Како ли су само часно приказали погибију синова, очева и мужева. Сви они служе вишим циљевима, али погледајмо другу страну медаље. Ко брине о мајкама чији синови леже под земљом пре времена. Неко ко није мајка не може замислити, а камоли осетити тај бол. Ипак, многе мајке га преживљавају. Уверен сам кад би мајке биле краљеви и председници да не би било те највеће срамоте човечанства - рата.

Сунчева светлост, јутарња роса, пупољак руже... Ништа не може да се упореди са светлошћу, свежином и љубави једне мајке. Требало би све лепе ствари овога света поредити са мајкама, јер оне су најсавршенија бића створена по промисли Бога. Зато свим правим мајкама на свету одајем почаст и клањам се њиховој космичкој љубави.

Слободан Дабовић

КОЈЕКУДЕ СРБИЈО?

Прошлост и будућност су нераскидиве крајнице садашњости. Повјест неког народа, памти се и чува као заветна књига.

„Људи се рађају па нестају, а крв остаје. Она се претаче из једног у другог човека. Шта је онда човек, мали суд у коме се вечна и света крв преноси с покољења на покољење и не лије се никада за једнога него за народ...” (Стефан Немања)

У суштини историја свих, а нашег народа очито, одвија се између два опредељења - за Царство небеско и Царство земаљско.

„У темељима свијета, у темељима Цркве, у темељима хришћанства јесте глава Христа мученика, онога који потврђује својим чином да нема веће љубави од оне да неко живот свој положи за ближњег свога. То је суштина Јеванђеља, то је суштина новог завјета.” (Амфилохије Радовић)

Следећи пример учитеља свога Христа Бога, Великомученик косовски Лазар се определио за Царство небеско.

За већину нашег народа, који по души и животу има, још увек, непрекинуте везе са прошлосту, подсећање на Први српски устанак има много дубљи смисао од простог обележавања 200-те годишњице.

У свом постојању наш народ је више пута стварао и губио своју државу. „Народ је трајнији од државе” и зато је успео да у тешким ропским вековима препозна и изнедри новог носиоца и сведока косовског закона - Карађорђа Петровића.

Свака епоха има своје, Богом дане, људе који је активно сведоче и симболишу.

Српска револуција XIX века има свог идејног творца Карађорђа који је истовремено „носилац пројекта” обнове српске државе.

У историји самог устанка Вожду су признате, углавном, само војничке врлине. Заборавља се да је он био човек дубоке вере и да није ишао безглаво у рат. Зна се да је пре покретања устанка походио манастир Студеницу и узео благослов Светога краља Стефана Прввенчаног.

Карађорђе је много више од једног сељачког вође, он је мудар државник, политичар широких видика, немилосрдан, по потреби дипломата.

Карађорђево тактично знање, наполеоновска брзина, необично географско познавање Србије, код нас се тумачи хајдуковањем.

„Док је кнезу Милошу, као венац славе, рачуната каткад чак и политичка мизерија, Карађорђу је у срамоту писано и оно од чега је Србија после створила државу.” (М. Црњански)

Каква - таква дипломатија Карађорђева, под најнеповољнијим приликама стварала је од српског питања европско.

Карађорђево јунаштво, његова стратегија у опсади турских утврђења и ослобађање српских градова, његове чудесне битке, у којима туче школоване турске штабове, отоманску артиљерију којом командују често официри Енглези, изазивали су дивљење у целом слободном свету.

Карађорђе је основао стални кадар српске војске – под оружјем је увек било 40 000 војника. Чак је и Наполеон Бонапарта говорио да је Карађорђе већи стратег и јунак од њега.

Задивљујућа је Србинова чежња за слободом, (наслеђена од косовских јунака). Косово је имало свога кнеза и његове витезове, а Први српски устанак Вожда-Карађорђа, хајдук Вељка, С. Синђелића, Васу Чарапића, С. Чупића, Илију Бирчанина, Петра М. Ненадовића, С. Главаша, М. Стојковића, Зеку Буљубашу, Јована Курсулу, попа Луку Лазаревића, Милоша Обреновића, Хаци-Рувима и многе друге витезове и јунаке спремне да и живот свој положе за веру православну и отачаство.

Захваћени сујетом, помишљајући да су храбрији од свог војда, заборавили су како је он изабран, али су заборавили и разлоге због којих је одбијао њихов предлог. Отуда завера и епилог-Карађорђева глава у Стамболу. Но, да није Карађорђеове главе и Карађорђевог подвига не би било ни Милоша Обреновића ни слободе.

И после Карађорђа, његов дух, као застава, вијори Србијом.

... Пред налетом Лазаревих и Карађорђевих потомака 1912. године спадоше ропски окови, српска војска поново изби на Косово, оствари се петовековни сан и Косово би освешћено.

„Косово би освешћено, али српски војници не оскрнавише ниједну богомољу, не порушише ниједан споменик, не преораше ниједно гробље, не запалише ниједну кућу, не разорише ниједно огњиште, не уцвелише ниједну мајку, не силоваше ниједну сестру... они само са прадедовског огњишта протераше завојевача.”

„Сучим ћемо пред Карађорђа” *изаћи ми?*

Историјска секција

ИДЕМ НАПРЕД

Бојана Станојчић

Бојана Станојчић већ седам година тренира карате по угледу на свог оца, који је такође био каратиста. Овом дисциплином се бави од четвртог разреда основне школе.

Петља: Како си се заинтересовала за овај спорт?

Б. Станојчић: Још од малена сам хтела да идем на часове каратеа. Биле су ми занимљиве вештине које сам гледала на филмовима. Као мала волела сам да се тучем са вршњацима.

Петља: Сећаш ли се првих тренинга?

Б. Станојчић: Долазила сам редовно на тренинге, јер ме је све интересовало и било ми је занимљиво. Пошто сам видела да могу да се бавим овим спортом, хтела сам да што више напредујем. Желела сам да што брже „узимам” појасеве и успела сам у томе.

Петља: Да ли ти је неко помогао?

Б. Станојчић: Познавала сам тренера. Он је одмах схватио да нисам дошла само рекреативно, већ да желим да што више научим.

Петља: Јеси ли задовољна својим досадашњим успехом?

Б. Станојчић: С обзиром на то да годишње може да се полаже за два појаса, већ се могу похвалити браон појасом, што је изузетно велики успех.

Петља: Учествовала си на многим такмичењима?

Б. Станојчић: Тек након три године тренирања почела сам да се такмичим. Ишла сам на турнире и купове у Београду, Шапцу, Обреновцу. Ове године сам се такмичила на првенству Србије на коме сам узела бронзану медаљу у категорији + 55 (борбе). На првенству Србије и Црне Горе такође сам заузела треће место.

Петља: Пошто си девојка, како околина гледа на твоје опредељење?

Б. Станојчић: Дешавало се да ми дечко приђе, али чим сазна да сам каратисткиња, побегне уз коментар: „Извини што ти сметам!” Ваљда се уплаши, мушкарци су такви!

Петља: Да ли понекад осетиш љубомору од стране својих другарица?

Б. Станојчић: Догађало се да ме другарице избегавају или не желе да ми честитају. Али то ме не дотиче, па се дружим са дечацима.

Петља: Каква си приватно, волиш ли да употребиш оно што знаш?

Б. Станојчић: Не, то не приличи девојци. Нећу ићи по школи и изигравати „неустрашиву”, осим ако будем принуђена.

Петља: Да ли некада, када останеш сама са собом, размишљаш о својим успесима.

Б. Станојчић: У соби на зиду окачене су моје медаље и дипломе, стално их гледам и размишљам о себи. Иако сам имала доста криза, никада нисам посустала. Оно што сам до сада постигла, држи ме и тера да идем напред. Надам се да ћу бити још боља.

Петља: Имаш ли трему пред такмичење? Да ли реално гледаш противника?

Б. Станојчић: Никада не треба понизити противника, али ни себе. Страх увек постоји, али ми помажу тренер и родитељи. Мислим да је подршка најближих јако битна, и у томе је, у ствари, тајна мог успеха.

Вера Обрадовић

КАД СУ МАЛИ ВЕЛИКИ

Весовић Игор

Весовић Игор се од 2000-те године бави стрељаштвом. Специјалност му је гађање из ваздушне пушке. Каже да се и његова мајка бавила овом дисциплином, што га је мотивисало да крене њеним стопама.

Петља: Да ли си брзо напредовао у стрељаштву?

Игор: Већ у почетку показивао сам добре резултате, а после два месеца тренирања отишао сам на прво такмичење. Резултат је био право изненађење.

Петља: Пошто си пробио лед, како је даље ишло?

Игор: Три тренинга седмично, по један и по сат. Касније ми је било лакше.

Петља: Да ли си долазио у искушење да одустанеш?

Игор: Да, јер сам стагнирао. Исти резултати су ми се понављали скоро пола године.

Петља: Шта те је подстакло да идеш даље?

Игор: Желео сам да покажем да могу боље. Почео сам да се поправљам и ускоро поново кренуо на такмичења која су се одржавала у Њуприји, Младеновцу, Јагодини, Новом Саду, Републици Српској... И још је било такмичења, близу педесет, али се не сећам. У почетку сам освајао места међу првих десет, временом сам освајао друго, треће место. На МОСИ играма у Бајиној Башти 2002. освојио сам друго место, појединачно и екипно. У Вишеграду сам се окитио сребрном медаљом.

Петља: Који су ти даљи планови?

Игор: Пошто у клубу више не тренирам, идем само на школска такмичења. 2003. године освојио сам прво место на општинском и регионалном такмичењу, док сам ове године био други на општинском такмичењу.

Петља: Имаш ли подршку пријатеља и родитеља?

Игор: Другарице су ме највише подржавале.

Али када бих се вратио са такмичења са забележеним добрим резултатима, сви су ми честитали. Родитељи ме детаљно испитују о току такмичења. Некада умеју да буду и досадни. У ствари, знам и видим да су срећни и поносни на мене.

Петља: Видиш ли себе у будућности као професионалног стрелца?

Игор: Да, као „пиштољаша”. Желео бих да наставим да се бавим стрељаштвом.

Петља: Колико је понекад тешко бавити се стрељаштвом?

Игор: Није то само отићи, пуцати и вратити се кући. Уложио сам пуно труда. Тренинзи су напорни, одрицања велика.

Петља: Да ли си поносан на себе?

Игор: Веома сам поносан. Леп је осећај чути своје име на радију и телевизији, прочитати у новинама нешто о свом успеху. Зато и идем даље, борим се и сигуран сам да ћу успети и остварити свој циљ - да будем познати стрелац, да и ја некада одем на Олимпијаду.

Вера Обрадовић

ПИСАЊЕ ЈЕ МОЈ ЖИВОТ

Станислава Мићевић

Станислава Мићевић је ученица другог разреда наше Школе и ,како сама каже, писање је њен живот. Кроз разговор са њом покушаћемо да откријемо тајну њене поетске душе.

Петља: Од када пишеш песме?

Станислава: Писањем се бавим од другог разреда основне школе. Моји први стихови обухватили су дечји поглед на свет. Временом моја главна тема постаје тајанствени живот и покушавам да речима разоткријем сваку његову тајну и то заувек оставим

на страницама мојих књига.

Петља: Кажи нам нешто о својој првој књизи и да ли планираш промоцију друге?

Станислава: Моја прва књига је написана за нешто више од месец дана. Са поносом могу да кажем да је посвећена мом оцу и да носи назив „Измољени рај”. Што се тиче друге књиге, планирам промоцију за пет месеци.

Петља: Како ћеш насловити ту књигу?

Станислава: Зваће се „Конфузија” јер је све ово око нас велика забуна. Њоме ћу покушати да помогнем неким људима да што лакше проживе живот.

Петља: Шта те је навело да се одлучиш за тако озбиљну тему?

Станислава: Мој досадашњи живот је „украшен” низом непријатних изненађења и погрешних људи, али све је то део ове сурове стварности коју свако може да спозна и прихвати ако схвати да је пораз део једне велике победе.

Петља: Шта очекујеш од своје друге књиге?

Станислава: Ако не очекујеш много, нећеш бити разочаран. Али, судећи по броју људи који се интересују за моју књигу, мислим да је успех загарантован.

Петља: О чему говори твоја песма „Илузија”?

Станислава: Познајем велики број душа које живе у илузијама и овом песмом покушавам да им помогнем да схвате колика је то лаж, у каквом свету живе и које су последице таквог веровања.

Језик цвећа

Жеља да се развије и користи језик без речи, говор цвећа, одувек је привлачна за људе, нарочито откако је тај посебан језик употребљаван за изражавање љубавних осећања. Обичај да се цвеће користи за преношење порука познат је у целом свету. Износимо овде језик цвећа који се употребљава у многим европским земљама:

азалеја - темперамент
амброзија - узвраћање љубави
бадем - неповерење
босиљак - нетрпељивост
вероника - верност
висибабa - нада
горчица - неправедни сте
гладиола - пренагљеност
далија - несталност
детелина - мисли на мене
ђурђевак - враћа се љубав
жабљак - незахвалност
жути нарцис - поштовање
звончић - постојаност
зумбул - сета
имела - савладаћу тешкоће
јагорчевина - милост
јасмин - оданост
каранфил (црвен) - јад у срцу
коприва - злобни сте
лаванда - неповерење
лотос - причљивост
љиљан - величанственост
љутић - незахвалност
магнолија - волим природу
мимоза - љубазност
петунија - ублажили сте ми бол
примупа - милосрђе
ружа - љубав
рузмарин - сећање
сунчац - приврженост
слез - благост
тулипан - безнадежна љубав
тролист - освета
хортензија - срчаност
шафран - радост
шебој - верност

Значење драгог камена

Гранат је за јануар. Знамење врлина. Највише се цени зеленкаста боја. Легенда каже да је гранат обасјавао Нојев брод при спасавању његове породице и животиња од поплаве, чиме се наглашава својство сјаја овог драгуља.

Аметист је за фебруар. Знамење је мирноће, спокојства и достојанства. Био је врло цењен у старој Грчкој и Риму. Веровало се да лечи од пијанства.

Аквамарин је за март. Знамење је за вредноћу и радиност. У старо време је ношен ради заштите у боју или пред судовима. Као знамење за особе рођене у марту, сматра се и *хематит* који људи често носе украшеног својим иницијалима.

Дијамант је за април. Знамење је храбрости, одважности и непобедивости. Он је најсјајнији и најтврђи међу свим драгуљима.

И данас је распрострањено схватање да дијамант доноси срећу, упркос чињеници да многе особе које су га имале нису баш најсрећније прошле у животу.

Смарагд је за мај. Знамење је интелигенције. Убраја се у најскупље драгуље. Некада се веровало да предсказује будућност.

Бисер је за јун. Знамење је лепоте и женствености, отуд и обичај да га само жене носе. То је једини драгуљ из мора.

Рубин је за јул. Знамење је за темперамент, осећајност и виталност. По чврстоћи долази одмах иза дијаманта, заједно са сафиром. Вади се у рудницима Бурме и Тајланда.

Перидот је за август. Знамење је за отпорност и истрајност.

Сафир је за септембар. Знамење је за снагу, чврстину, доследност. Носили су га краљеви ради заштите од отрова и повреда.

Опал је за октобар. Знамење за срећу у животу. Један од малог броја који није кристал, има га у више боја и у последње време се све више користи као драгуљ.

Топаз је за новембар. Знамење за постојаност и радиност. Најтраженији је топаз златне боје.

Циркон је за децембар. Знамење је за благотворност и достојанство. Он је после дијаманта најсјајнији камен.

Припремила: *Биљана Јовић*

Тест: „Шта знаш о СПБ?”

1. Најопаснија сексуално преносива болест је СИДА. Т Н
2. Већина СПБ се такође преносе оралним путем или преко пољупца. Т Н
3. Сифилис се преноси путем инфициране крви или употребом заједничких инструмената, посебно код наркомана. Т Н
4. Што је већи број сексуалних партнера, веће су шансе заразе сифилисом. Т Н
5. Кондом није једини начин заштите од СПБ. Т Н
6. Особа се може заразити ХИВ вирусом док седи на тоалетној шољи. Т Н
7. Особа се може заразити ХИВ вирусом након само једног сексуалног контакта. Т Н
8. Вирус гениталног херпеса се такође може наћи на деловима коже који нису покривени кондомом и може се пренети са једне особе на другу. Т Н
9. Постоје вакцине које могу спречити неке од СПБ. Т Н
10. Неки симптоми СПБ су слични симптомима других болести. Т Н
11. Дрога и алкохол модификују реалну слику и воде до незаштићеног сексуалног односа, чиме се повећава ризик контакта са венеричним болестима. Т Н
12. Контрацептивне пилуле вас штите од СПБ. Т Н
13. СПБ могу постојати без симптома. Т Н
14. Постоје СПБ које се могу лечити само лековима, али за друге не постоји лечење Т Н
15. Постоји СПБ која је смртоносна. Т Н
16. ХИВ тест се препоручује ако имам венеричну болест. Т Н
17. Једна од отежавајућих околности у заштити од СПБ је да морају проћи многе године од инфекције до појаве симптома. Т Н
18. СПБ су заразне. Т Н
19. Кламидија се преноси преко пољупца, тоалета, квака, базена, доњег веша, употребе заједничке одеће, прибора за јело или посуђа. Т Н
20. Особа заражена гонорејом може пренети болест сексуалним путем. Т Н

Одговори

1. Тачно. Најопаснија и најстрашнија СПБ је сида, за коју не постоји лечење или делотворна вакцина. Постоје само терапије за многе инфекције и болести које прате сиду. Развој ове болести је апсолутно смртан. До данас не постоји боља заштита од инфекције ХИВ вирусом (вирус који изазива сиду) од едукације.
2. Тачно. СПБ инфекције се углавном дешавају током сексуалног односа преко директног контакта телесних течности (нпр. сперма или вагинални секрет) и мукозних мембрана. Већина СПБ инфекција, поготову инфекција херпесом, могу се пренети такође путем оралног сексуалног контакта и љубљењем (као и другим контактом са инфицираном течношћу).
3. Тачно. Неке венеричне болести (хепатитис Б, сида или сифилис) се такође могу пренети преко инфициране крви, крвних производа или употребом заједничких инструмената, поготову код наркомана.
4. Тачно. Сифилис се преноси са једне особе на другу путем директног контакта са раном сифилиса. Болест се преноси путем директног контакта (вагиналног, аналног или оралног). Болест се такође може пренети љубљењем, ако један од партнера има ране сифилиса у устима или на устима. Дакле, што је већи број сексуалних партнера, већи је ризик заразе сифилисом. Често мењање партнера повећава ризик контакта са зараженом особом.
5. Нетачно. Осим апстиненције, кондоми су једини начин заштите од СПБ, укључујући сиду.
6. Нетачно. Особа се може заразити ХИВ вирусом само кроз контакт са крвљу, спермом или вагиналним секретом особе заражене сидом.
7. Тачно. Само једно излагање ХИВ вирусом је довољно за изложену особу да се зарази. Ово не значи да ће се особа изложена вирусом само једном заразити, али се то може догодити.
8. Тачно. Стављање кондома пре сексуалног контакта и задржавање до краја односа и тренутка када penis више није у вагини, добра је заштитна мера од преношења заразе. Кондом обезбеђује само делимичну заштиту јер се вирус такође може наћи на деловима коже која није покривена кондомом, и на тај начин се пренети са једне особе на другу.
9. Тачно. Сада постоји вакцина против хепатитиса Б која нас штити од инфекције.
10. Тачно. Многи симптоми су слични онима који су присутни код грипа и других уобичајених болести. Ружичаст осип, често први знак капочи саркома је јединствен.
11. Тачно. Дрога и алкохол мењају слику реалности, смањују осећај одговорности и ослабљују моћ расуђивања и самоконтроле оних који их конзумирају. Ово даље води до незаштићених сексуалних односа и повећава ризик добијања венеричних болести.
12. Нетачно. Контрацептивна пилула нема други циљ осим да заштити спајање сперматозоида и јајне ћелије као и оплодњу, или да одреди модификације мембране утеруса да не би дошло до трудноће. Контрацептивна пилула не пружа заштиту од СПБ, укључујући и сиду.
13. Тачно. Особа заражена ХИВ вирусом, може изгледати савршено здраво током многих година, не знајући да је инфицирана. Када је имуни систем уништен, особа постаје све осетљивија на могуће инфекције, од којих би имуни систем иначе могао да се одбрани. Гонореја је такође болест, присутна код оба пола, без појаве симптома. Неке од СПБ имају само осећај непријатности, а друге су опасне.
14. Тачно. Постоје сексуално преносиве болести које се лече антибиотикима (сифилис, гонореја, шуга негонококни уретритис, инфекције кламидијом), али и неизлечиве болести од којих се симптоми могу лечити и само ублажити.
15. Тачно. Сида је позната као синдром имунодефицијенције, који укључује неколико болести које доводе до смрти оболелог. Болест је смртоносна и одређена слабљењем имуног система, који штити организам од инфекција и других болести.
16. Тачно. Присуство венеричних блести означава незаштићен сексуални контакт. У случају ХИВ инфекције, модерна медицина продужава и побољшава живот, ако је болест откривена у раном периоду. Из овог разлога, ХИВ тест се такође препоручује и у случају венеричних болести.
17. Тачно. Чак 10 до 12 година може проћи од момента инфекције до тренутка када се развију очигледни симптоми сиде. Ово је један од разлога због којих је сиду тешко контролисати.
18. Нетачно. СПБ су венеричне болести, које припадају инфективним болестима, али нису заразне. Уобичајено је да се преносе углавном током сексуалног контакта. Не преносе се кашљањем, кијањем - као друге заразне болести.
19. Нетачно. Кламидија се преноси са једне особе на другу током сексуалног контакта, који може бити вагинални, анални или орални. Болест се може пренети чак и ако не дође до ејакулације. Кламидија се не преноси пољупцем, употребом заједничког тоалета, квака, базена, доњег веша, заједничке одеће, прибора за јело или посуђа.
20. Тачно. Свака особа која се упусту у незаштићен сексуални однос, може се заразити бактеријом гонореје. Гонореја се преноси путем сексуалног контакта било које врсте (вагинални, анални или орални). До инфекције може доћи чак у одсуству ејакулације.

Припремила: Биљана Јовић

Анкета

Мушка популација

1. Може ли се лепо провести у граду без конзумирања алкохола?

Dock Holiday: Мислим да је то врло релативно питање. Не бих могао да изађем а да се не напијем, ваљда је тако друштво и музика.

Иван: Не, зато што би било досадно, а самим тим бих одударао од друштва у ком се крећем.

Марко: У суштини може. Зависи од места, атмосфере, друштва...

Никола: Не. Тако сам навикао и то нећу мењати, барем не за сада.

Немања: Не, јер уз алкохол могу да се опустим, чак и да играм. Само уз алкохол могу да приђем некој девојци.

2. Ако немаш лепу (адекватну одећу), да ли је то разлог да не изађеш?

Dock Holiday: Апсолутно не. Моје одевање је моја ствар, а такође не зависим много од туђих мишљења.

Иван: Зависи шта планирам за то вече, у суштини волим да сам опуштен и спортски тип.

Марко: Не, јер се облачим како мени одговара. Најважније је да се осећам добро.

Никола: У животу постоје важније ствари од одела.

Немања: Какав је човек такво је и одело.

3. Колико времена проводиш спремајући се за излазак?

Dock Holiday: Петнаест минута, рачунајући и вечеру. То ми је довољно.

Иван: Зависи од девојке. На основу ње одређујем време.

Марко: Пола сата, зависи од доба године и друштва.

Немања: Десет минута, док одгледам временску прогнозу и на основу ње се оријентишем.

Данко: Један сат рачунајући туширање и вечеру.

4. Најбољи начин да приђеш девојци...

Dock Holiday: Тао, ја сам Поп. Од када су почеле ове задње економске санкције ја нисам имао девојку, па сам мислио ако би ти могла да попуниш ту празнину.

Иван: Све зависи од типа девојке и стања у коме се налазим.

Марко: Опуштено. Питам је за устаљени термин и не бојим се одговора НЕ.

Никола: Зависи од мог расположења и времена боравка на том месту.

Немања: Све зависи од моје загрејаности за ту девојку. Важно је да имам добру жваку, а остало све иде добро.

Женска популација

1. Вече без алкохола?

Невена: Не знам. Ваљда може. Ако си свестан биће ти забавније, јер довољно је да имаш адекватно друштво. Оно је део забаве, а алкохол не чини забаву бољом.

Ивана: Да, сматрам да је бољи провод без алкохола јер уз њега може доћи до незгода које у ствари не желимо.

Гоца: Може, јер кад си пијан не сећаш се ничега, али једно пиће је сасвим у реду.

Сања: Већина девојака не пије Али ако је већ нека свечана прилика зашто да не, једно пиће уз здравицу.

2. Ако немаш лепу хаљину, фармерице, да ли је то разлог да не изађеш?

Невена: Зависи од друштва. Са њима ми је увек лепо и они не узимају у обзир мој физички изглед.

Ивана: Ако немам одговарајуће одело могу позајмити или искомбиновати нешто. У суштини то није разлог да се не забавим и не изађем.

Гоца: Не, јер у посебним случајевима позајмим, али обукла бих било шта само да се забавим.

Сања: Мислим да је одело моја ствар и самим тим не интересују ме туђа мишљења.

3. Колико времена проводиш спремајући се?

Невена: Отприлике око 45 минута јер спремање је део забаве. Забаву чини ритам музике и опушта ме.

Ивана: 30 минута. Главни проблем је фризура, пошто имам дугу косу.

Гоца: Углавном сат, сат и по. Али ако сам унапред испланирала шта ћу обући, онда мање.

Сања: Ако желим да лепо изгледам то вече, онда сат времена.

4. Најбољи начин да ти приђе дечко?

Невена: Да буде искрен, опуштен и да није насилан. Важан је став и добра намера тог дечка.

Ивана: Нажалост, ја увек прилазим њима.

Гоца: Нека приђе било како. Не волим момке који ме само гледају а приђу тек кад се напију.

Сања: Важно је да је искрен, комуникативан и да има петљу за тако нешто.

*Тамара Станић
Ивана Затежић
Софија Словић*

Прво место на конкурсy Кола српских сестара

Мајка Божја

Ти узвишена и милостива,
највећа међу свим мајкама,
свету, Ти, подари сина јединог
праћећи га у смрт на мукама.

Богородице, Маријо блажена,
Ти што опрости и целатима
као и Исус, син Твој и Божји,
помажеш на земљи свим смртницима.

Учини, Госпо, моћ ти је силна
да свет на земљи постане бољи,
оствари снове Сина свога
да људи буду по Божјој вољи.

Помогни, мајко, ко свака мати,
да љубав Божја испуни душе,
да мир и радост владају светом
и да се мржња и пакост сруше.

Својом светлошћу Богородице
осветли путеве свим слепима,
опаке људе учини добрима,
који су ружни створи лепима.

Својом милошћу, преблага Мајко,
подари децу свим мајкама,
и сачувај их, даруј им срећу,
да живе живот као у бајкама.

Вођене Твојом божанском моћи,
подизаће синове и кћери,
одгајати људе, по вољи Божјој,
што часно стаће пред рајске двери.

Помози Мајко, Божја и наша,
болеснима да оздраве,
тужни нека утеху нађу,
опрости грехе и најгрешнијима.

Само Твојом милошћу силном,
огромном љубављу и благошћу,
живот на земљи постаће красан,
испуњен Божје деце радошћу.

Зато ти, Госпо, на свему хвала,
јер безгранична је моћ Твоја,
доброта, милост, благост и љубав
постаће жеља и нада моја.

Данира Фазлић

ДУХОВНА СИМБИОЗА

На свега пар километара од Ужица, на обали двеју река,
лежи градић Ариље. Ту већ неколико деценија живи, ради и
ствара наш познати књижевник Добрило Ненадић.

Већ тридесет седам година, руку под руку, са њим кроз
непредвидиве стазе живота смерно корача његова супруга, иначе
педагог по струци, госпођа Петкана Ненадић.

Када сам започела разговор са њом, рекавши јој да желим да
ми каже што више о свом супругу, одговорила је : „Искрено, никада
нисам размишљала шта бих рекла о Добрилу, сем што сам одувек
умела да издвојим неке његове карактерне особине. "

Петља: Ви сте са Добрилом већ дуго година, најбоље га
познајете. Ко је, у ствари, Добрило Ненадић?

П. Ненадић: Када говорим о људима, увек се сетим једне
мисли „ човек није оно што други мисле о њему, није ни оно што сам
мисли о себи, човек је оно што јесте”. У процени људи, генерација
покушавам да откријем оно што јесу. Мислим да је то важан пут да
будемо објективни и правични према другима. Добрила су људи
процењивали према томе шта је урадио, а ја сам га процењивала по
његовим људским особинама. У низу асоцијација , прво што ми је
пало на памет је да је он позитиван, карактеран човек, радознао,
немиран, слободан, отворен дух који не воли стереотипе у науци и
уметности.

Петља: Која особина је пресудна за посао којим се он бави, и
како ви то видите?

П. Ненадић: Упорност, систематичност, радозналост и
хиперсензибилност. Задржала бих се на последњој особини. Сви ми
реагујемо на спољашњи свет различитим осећањима. Његове
реакције су брже и интезивније. Он је по темпераменту колерик. У
суштини, никада не реагује без разлога, међутим због изоштрене
перцепције и неког унутрашњег ока, његове реакције се нама чине
неадекватне. Већини људи је тешко то да разуме. Иако знам како
дише, понекад ме изненади. Потпуно је непредвидив.

Петља: Знамо да је инспирација срце уметности, где лежи
инспирација вашег мужа? Можда у вама?

П. Ненадић: Ти си мала опасница, питања су вешто смишљена
и провокативна. Не знам колика сам му инспирација, мада прија када
после дугог разговора или шетње са мном, сатима куца на машини.
Једно је сигурно - он је моја инспирација, зато сада и разговарамо.

Петља: Није све у животу лепо, како сте се борили са
невољама и падовима, којих је вероватно било?

П. Ненадић: Да, било је свега; нисмо увек газили стазе цвећа.
Ја сам му, пре свега, проверени пријатељ, ослонац и подршка. Без
такве особе тешко би могао да издржи на ногама све лепе и ружне
ствари које су му се догађале, и које му се још увек догађају.

Петља: На крају, реците ми, како изгледа живот поред
Добрила Ненадића?

П. Ненадић: Живот нам није био монотон. После толико
времена, постоји нека духовна симбиоза између нас. Често мислимо
исто, говоримо слично, пружамо пажњу једно другоме. Мислим да
смо се нашли у једном, негде између њега и мене. Ширимо љубав и
оптимизам, и боримо се против зла у себи. Породица је домовина
срца, а господар мог срца је Добрило. Волим га и надасве поштујем.
Поштујем и све оно што је урадио, што и сада чини, да се поред њега
осећам најсрећнијом женом. Добрило је диван човек.

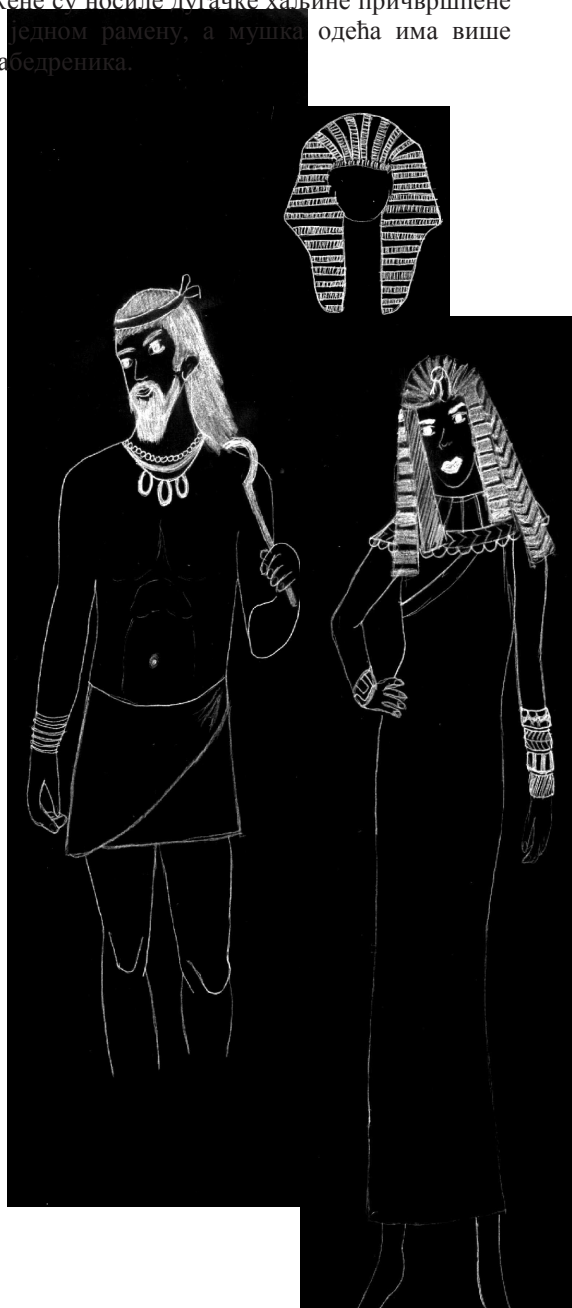
Вера Обрадовић

ИСТОРИЈА КОСТИМА

Историја костимирања стара је колико и цивилизација, а на њен развој утичу многи фактори. Данас је гардероба веома разноврсна и удобнија него некад. Имамо одећу за различите прилике – дневна, елегантна, пословна, спортска, радна... мноштво материјала различитих боја и дезена. У периоду праисторије одећа је била много једноставнија.

Египатски костим

Египатски костим базира своју одећу на ланеним тканинама. Дезенирање тих тканина долази тек после 2000 г.п.н.е. док се пре тога користила искључиво бела боја. Жене су носиле дугачке хаљине причвршћене о једном рамену, а мушка одећа има више на бедреника.

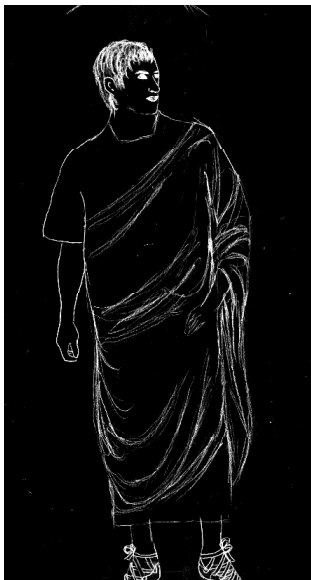

Грчки костим

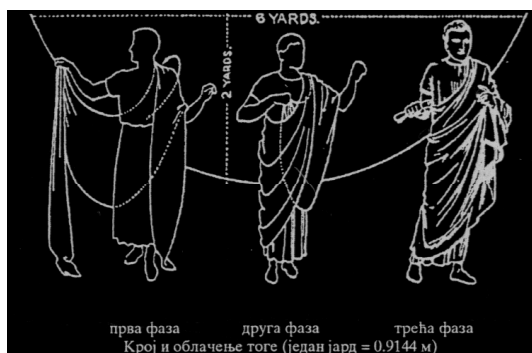
У Грчкој костим је имао доста крут изглед због тешких ткања. Мотиви на одећи су најчешће ткани – шаховска табла, кругови, звезде, крилати коњи... Основни елементи грчког костима су туника и огртач.

Римски костим

Са римским костимом се први пут уводи појам моде. Због њихових освајања проширио се и утицај на костим. Најбитнији огртач који је настао у овом периоду, и који уједно представља и статусни симбол, зове се тога.

То је тканина ширине 2 и дужине 5 – 6 метара, која се обмотава око тела, а за њено облачење потребно је више од сат времена. Женски костим чини горње одело, доње одело, огртач и вео.

Написала и нацртала:
Биљана Ђоковић

Лапсуси

* Е, мој Вуче Карацићу, ти и твој Горски вијенац упропастисте нас на задњем писменом.

* Остави ту оловку и пиши.

* Где код нас има највише пиринча?
Код нас има највише у Кини.

* Реци ми једну реченицу.

Ђак пише.

Добро, а сада је прошири.

Ђаци пишу.

*... и кад ставимо коцку воде и кап шећера...

* У Кини је видео чувени Јапански зид.

* Децо, мало тише се понашајте.

* Какве су то планине?

Оне су претежно стрме, али равничарске.

Јес, а ја сам ниска, висока, уска и дебела!

* Замислите колико пиринча се потроши само ако више од милијарду становника поједе по шаку пиринча свакодневно.

Зар тако слабо једу?

* Кад ти намераваш да почнеш да учиш?

Професорка, могу ли ја следећи час?

* Турска је по облику монархије - република.

* Површина Северне Африке износи 9.5 км.

* Зулум је био на челу турске војске.

* Сва деца света воле да читају књиге, неке које нису исцепане.

* Квадрат хипотенузе једнак је збиру квадрата ракета.

* Ти мали, имаш кечева за распродају.

* Те биљке завршавају вегетацију и брига их до следећег пролећа.

* Мораћемо некога да удавимо (удаљимо)

* Мочваре настају на прљавим местима.

* Доста има мало зеленила.

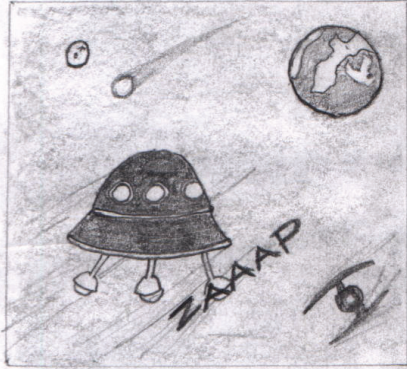
* Вода је доста потребна живим организмима, као што је Сунце.

* Четињарске шуме су увек прекривене снегом.

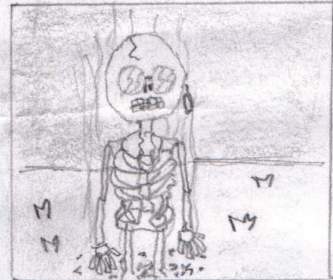
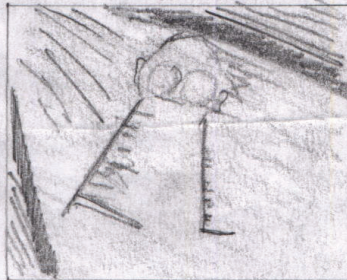
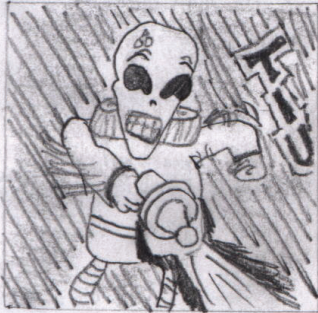
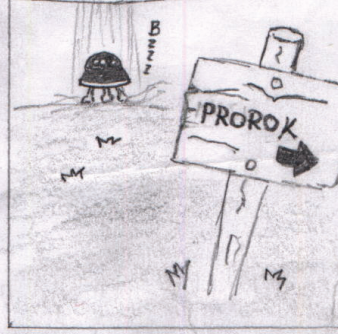
* Имаш ли ту зарез испред везника?

Припремила:
Ивана Анђелић

DOLAZIMO U MIRU?

ISPRED CIRKUSA

by VELIMIR Jevric

Новинари „Петље”

Оплемењујемо радни простор

Учионици

Нова опрема у кабинету

ПЕТЉА – лист Техничке школе „Радоје Љубичић”, Ужице

Тираж: 500 примерака

Редакција – професори: Станислав Тодоровић, Гордана Дамљановић, Зорица Ђурић, Радомир Тошић, Марија Дамљановић - Петровић; ученици: Биљана Јовић, Слободан Дабовић и Милан Јаковљевић

Новинари: Вера Обрадовић, Тамара Станић, Ивана Затежић, Биљана Јовић, Слободан Дабовић, Миланка Тошић, Сања Маријановић, Александра Јевтић, Ивана Анђелић, Софија Словић, Биљана Ђоковић, Оливера Стојановић, Бојана Марковић, Данијела Јанковић и Невена Трнавац

Стручни сарадници – професори: Снежана Недељковић, Зорица Васиљевић, Ана Ђуричић, Кристина Благојевић, Александра Јовановић Ђукић, Влајко Терзић и Милица Матић

Насловна страна: Станислав Тодоровић

Лектура – коректура: Петкана Перишић, професор и Гордана Дамљановић, професор

Компјутерска обрада текста: Зорица Ђурић, професор и Радомир Тошић, професор

Технички уредник: Зорица Ђурић, професор

Шеф маркетинга: Љиљана Милић, директор

Главни и одговорни уредник: Марија Дамљановић - Петровић, професор

Адреса редакције: ТШ „Радоје Љубичић” (за „Петљу”), Улица Николе Пашића 17, 31000 Ужице, тел/факс: 031/514-272

Телефон у редакцији: 031/512-067

